

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 13.03.2018 № 5-4

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам
(курсантам) вищих навчальних закладів**

Київ 2018

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	5
1. ОЦІНКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	5
2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ МІНСОЦПОЛІТИКИ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	21
3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У 2017 РОЦІ.....	25
4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ВИПЛАТУ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	33
ВИСНОВКИ	41
ПРОПОЗИЦІЇ.....	45
ДОДАТКИ.....	47

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: статті 1, 4 і 7 Закону України від 02.07.2015 № 576 «Про Рахункову палату» та План роботи Рахункової палати на 2018 рік (пункт 17).

Мета аудиту: оцінка законності, продуктивності та результативності використання коштів державного бюджету на державну підтримку пільгових категорій студентів (курсантів) вищих навчальних закладів та забезпечення виплати їм соціальних стипендій. Оцінка управлінських рішень щодо використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

Предмет аудиту:

– кошти загального фонду державного бюджету, передбачені у 2017 році на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) за бюджетною програмою за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» (далі – КПКВК 2501180), їх рух;

– нормативно-правові, адміністративні, розпорядчі акти, інші документи, що регламентують порядок використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ;

– управлінські рішення Міністерства соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) як головного розпорядника бюджетних коштів та відповідального виконавця бюджетної програми за КПКВК 2501180; структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської держадміністрацій (далі – структурні підрозділи соціального захисту населення), структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у місті (у разі їх утворення) рад (далі – органи соціального захисту населення) щодо здійснення заходів із виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів;

– бюджетний запит, розрахунки потреби у коштах на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ, паспорт бюджетної програми за КПКВК 2501180 на 2017 рік; звіт про виконання паспорта бюджетної програми за 2017 рік, річний та помісячні розписи асигнувань загального фонду державного бюджету, зведені кошториси і плани асигнувань, кошториси і плани асигнувань та інші документи з питань аудиту;

– відомості Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги (далі – ЄДАРП) щодо студентів (курсантів), яким виплачувалась соціальна стипендія;

– дані бюджетної, статистичної, оперативної, відомчої звітності, первинних бухгалтерських документів щодо використання коштів загального фонду державного бюджету за КПКВК 2501180 у 2017 році.

Об'єкти аудиту (масштаб): Мінсоцполітики, м. Київ: Департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської

міської державної адміністрації), управління праці та соціального захисту населення Деснянської районної в м. Києві державної адміністрації, Київський національний торговельно-економічний університет; м. Львів: департамент соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації, Личаківський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради, Франківський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Національний лісотехнічний університет України; м. Одеса: департамент праці та соціальної політики Одеської міської ради та його структурні підрозділи (управління праці та соціальної політики у Приморському, Київському та Маліновському районах), Національний університет «Одеська морська академія», Одеський національний морський університет, Одеський державний університет внутрішніх справ; м. Харків: управління праці та соціального захисту населення адміністрації Шевченківського району Харківської міської ради, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; м. Хмельницький: управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради, Хмельницький національний університет, Хмельницький торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету; м. Северодонецьк: управління праці та соціального захисту населення Северодонецької міської ради, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2017 рік;

географічні: міста Київ, Львів, Одеса, Харків, Хмельницький, Северодонецьк (за місцем розташування об'єктів аудиту).

Критерії, які застосовано під час аудиту:

– щодо оцінки законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень: дотримання законодавчих, нормативно-правових актів та розпорядчих документів, рішень Мінсоцполітики при прийнятті управлінських рішень щодо використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ; обґрунтованість планування та ефективність управління бюджетними коштами, спрямованими на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ;

– щодо оцінки продуктивності та результативності використання бюджетних коштів: рівень забезпечення соціальними стипендіями студентів (курсантів) ВНЗ; законність, повнота і своєчасність виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ; рівень досягнення мети та результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2501180.

Методи проведення аудиту: аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів і документів, що регулюють питання використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ; аналіз показників паспорта бюджетної програми за

КПКВК 2501180 на 2017 рік, звіту про його виконання; аналіз результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2501180 та досягнення мети бюджетної програми; перевірка обґрунтованості визначення потреби в коштах за КПКВК 2501180; аналіз та перевірка кошторисів, первинних бухгалтерських, фінансових та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з бюджетними коштами; аналіз та перевірка стану виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів; аналіз показників бюджетної, фінансової, статистичної та оперативної звітності з питань аудиту; моніторинг матеріалів засобів масової інформації, Інтернет-видань; отримання пояснень посадових осіб об'єктів аудиту; аналіз матеріалів внутрішнього аудиту, матеріалів перевірок інших контролюючих органів.

ВСТУП

Законами України встановлені **державні гарантії у вигляді соціальних стипендій найбільш вразливим категоріям студентів, курсантів вищих навчальних закладів з метою їх соціальної підтримки для здобуття вищої освіти.**

Право на соціальні стипендії мають студенти, курсанти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; особи, визнані учасниками бойових дій, масових акцій протесту, та їх діти; діти-інваліди та особи з інвалідністю I–III групи; діти з малозабезпечених сімей; діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи; особи, які мають право на отримання соціальної стипендії відповідно до законів України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про підвищення престижності шахтарської праці»; особи, яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України, тощо.

Згідно із Законом України від 21.12.2016 № 1801 «Про Державний бюджет України на 2017 рік», виплата соціальних стипендій студентам, курсантам вищих навчальних закладів з 01.01.2017 здійснюється **через Міністерство соціальної політики України** (до цього – через Міністерство освіти і науки України). На визначені цілі у 2017 році Мінсоцполітики за бюджетною програмою «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» були затверджені бюджетні призначення у сумі **992,9 млн гривень.**

Враховуючи актуальність і соціальну значущість цього питання, проведено аудит ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

1. ОЦІНКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Стаття 53 Конституції України передбачає забезпечення державою надання державних стипендій та пільг учням і студентам.

До 28.09.2017 законодавство України про освіту базувалося на Конституції України і складалося із Закону України від 23.05.1991 № 1060 «**Про освіту**», інших актів законодавства України. Згідно зі статтею 51 цього Закону, держава гарантувала право, зокрема, студентам і курсантам на забезпечення стипендіями у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

З 28.09.2017 набрав чинності Закон України від 09.09.2017 № 2145 «**Про освіту**». Державні гарантії здобувачам освіти визначені в статті 56 цього Закону, частина п'ята якої передбачає, що особи, які здобувають освіту, зокрема в закладах вищої освіти, на період навчання мають право на отримання стипендії у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Згідно із статтею 61 Закону України від 01.07.2014 № 1556 «**Про вищу освіту**» (далі – Закон про вищу освіту), особами, які навчаються у закладах вищої освіти, є здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються у закладах вищої освіти.

Довідково. Здобувачами вищої освіти, зокрема, є:

***студент** – особа, зарахована до закладу вищої освіти з метою здобуття вищої освіти ступеня молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра;*

***курсант** – особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого військового навчального закладу (закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання), військового інституту як підрозділу закладу вищої освіти і навчається з метою здобуття вищої освіти за певним ступенем та якій присвоєно військове звання рядового, сержантського і старшинського складу або спеціальне звання рядового, молодшого начальницького складу або таке звання вона мала під час вступу на навчання.*

Відповідно до статті 62 Закону про вищу освіту (у редакції з 01.01.2017), особи, які навчаються у закладах вищої освіти за денною формою навчання за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, **мають право на отримання академічних та соціальних стипендій** у встановленому законодавством порядку. Соціальні стипендії призначаються студентам (курсантам) закладу вищої освіти **в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Розмір академічної та соціальної стипендій встановлюється Кабінетом Міністрів України.**

Цим Законом передбачено, що студенти (курсанти) закладу вищої освіти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також студенти (курсанти) закладу вищої освіти, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, мають **гарантоване право** на отримання соціальної стипендії, у тому числі у разі отримання академічної стипендії.

Слід зазначити, що Законом про вищу освіту **чітко не встановлено**, чи держава гарантує самим вразливим категоріям студентів **отримання соціальної стипендії незалежно від показників успішності**, чи це лише право **виплати одночасно академічної та соціальної стипендій**, якщо такі студенти набули право на їх отримання.

Відповідно до статті 18 Закону України від 05.10.2000 № 2017 «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», **стипендії учням професійно-технічних та студентам вищих державних навчальних закладів належать до державних соціальних гарантій**, які надаються з метою

соціальної підтримки цієї категорії громадян, і мають встановлюватися законами України.

Державні гарантії студентам ВНЗ щодо призначення і виплати соціальних стипендій встановлені відповідно до законів:

➤ згідно із статтею 44 Закону про вищу освіту в редакції з 01.01.2017, **держава забезпечує особам, визнаним учасниками бойових дій** відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та **їхнім дітям, дітям, один із батьків яких загинув (пропав безвісти)** у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції, **дітям, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту** або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту, **дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи**, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у закладах вищої освіти, до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, **державну цільову підтримку для здобуття вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах. Державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти надається, зокрема, у вигляді соціальної стипендії;**

➤ згідно із статтею 19 Закону України від 26.04.2001 № 2402 «Про охорону дитинства» (далі – Закон про охорону дитинства), кожна дитина має право на освіту. Держава гарантує надання державних стипендій та пільг учням і студентам цих закладів у порядку, встановленому законодавством України.

Відповідно до частини п'ятнадцятої статті 19 Закону про охорону дитинства, **державна цільова підтримка** для здобуття вищої освіти надається, зокрема, **у вигляді соціальної стипендії;**

Частиною десятою статті 19 цього Закону встановлено, що студентам, які є **дітьми-інвалідами та інвалідами I–III групи**, студентам із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», включаючи студентів з багатодітних сімей, **призначається соціальна стипендія.**

➤ згідно із статтею 5 Закону України від 02.09.2008 № 345 «Про підвищення престижності шахтарської праці» (у редакції з 01.01.2017), **шахтарі**, які мають стаж підземної роботи не менш як три роки, а також протягом трьох років після здобуття загальної середньої освіти **особи, батьки яких є шахтарями** та які мають стаж підземної роботи не менш як 15 років або які **загинули внаслідок нещасного випадку** на виробництві чи стали інвалідами I або II групи, на час навчання забезпечуються виплатою за рахунок бюджетних коштів соціальної стипендії в порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України;

➤ згідно із статтями 20–22 і 30 Закону України від 28.02.1991 № 796

«Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», **громадяни, віднесені до категорій 1–3, та діти, зазначені у статті 27 цього Закону, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою,** мають право на виплату соціальної стипендії в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України;

➤ згідно із статтею 8 (у редакції з 01.01.2017) Закону України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (далі – Закон № 2342), держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа. **Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування,** які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується соціальна стипендія в порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України. Крім того, стаття 8 Закону № 2342 **гарантує виплату стипендії особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, при наданні академічної відпустки за медичним висновком.**

Отже, згідно із законами про вищу освіту та про охорону дитинства, **соціальна стипендія – це державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти, в інших законах, – це пільга, допомога або гарантія її виплати особам пільгових категорій.**

З метою моральної і матеріальної підтримки студентів вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей, заохочення молоді до здобуття вищої освіти **Верховна Рада України** постановою від 24.10.2002 № 218-IV заснувала для студентів вищих навчальних закладів з числа **дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей 150 соціальних стипендій Верховної Ради України,** у тому числі 50 стипендій – для студентів вищих навчальних закладів I та II рівня акредитації; 100 стипендій - для студентів ВНЗ III та IV рівня акредитації.

Соціальні стипендії Верховної Ради України **призначаються та виплачуються стипендіату додатково до інших стипендій** або грантів, наданих фізичними або юридичними особами (у тому числі академічної та/або соціальної стипендії, призначеної вищим навчальним закладом), державної допомоги, наданої відповідно до законодавства. Соціальні стипендії Верховної Ради України призначаються **щорічно** з 1 січня на один календарний рік розпорядженням Кабінету Міністрів України за поданням МОН згідно з відповідними пропозиціями центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані вищі навчальні заклади.

У 2017 році розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.05.2017 № 307-р «Про призначення соціальних стипендій Верховної Ради України студентам вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей на 2017 рік» (далі – Розпорядження № 307-р) призначено соціальні стипендії Верховної Ради України студентам вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей на

2017 рік (поіменний список із 82 студентів наведений у додатку до розпорядження).

Спрямування коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам, курсантам вищих навчальних закладів з **01.09.2017** через Мінсоцполітики та встановлення бюджетних призначень на цю мету за новою бюджетною програмою вперше було передбачено відповідно до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (реєстр. № 5000 від **15.09.2016**), поданого до Верховної Ради України Кабінетом Міністрів України.

Довідково. При формуванні показників проекту державного бюджету на 2017 рік враховано зміну підходів до виплати академічних та соціальних стипендій студентам вищих навчальних закладів I–IV рівня акредитації. Мінфіном передбачалося, що академічні стипендії будуть призначатися відповідно до рейтингу успішності, а соціальні – відповідно до рівня доходів сім'ї. Ураховуючи зазначене, МОН та іншим міністерствам, у сфері управління яких є ВНЗ, на виплату академічних і соціальних стипендій передбачалося 4,2 млрд гривень. МОН для забезпечення виплати академічних стипендій передбачалося 2 млрд грн, а для виплати соціальних стипендій – 1,99 млрд гривень. Згідно із статтею 27 законопроекту (реєст. № 5000), з 01.09.2017 виплату соціальних стипендій пропонувалося здійснювати через Мінсоцполітики, для чого у проекті державного бюджету на 2017 рік передбачалося 1 млрд гривень.

Віце-прем'єр-міністром України 31.10.2016 надано доручення до Бюджетних висновків Верховної Ради України, схвалених постановою Верховної Ради України від 20.10.2016 № 3952-VIII, зокрема, МОН і Мінсоцполітики доручено опрацювати загальні підходи до призначення у 2017 році академічних та соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ і надати Кабінету Міністрів України та Мінфіну відповідні обґрунтовані пропозиції з додержанням балансу бюджету або з пропозиціями щодо реальних джерел покриття додаткових видатків.

МОН на виконання цього доручення поінформувало Кабінет Міністрів України, що у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», поданому до Верховної Ради України, видатки на стипендії студентам ВНЗ визначено в обмеженому (порівняно з 2016 роком) обсязі з урахуванням нових підходів до виплати академічних та соціальних стипендій з 01.01.2017. У Верховній Раді України зареєстровано законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (реєстр. № 5130 від 15.09.2016), поданий Кабінетом Міністрів України, яким, зокрема, передбачається внесення змін до законодавства, у т. ч. до Закону України «Про вищу освіту»: **суттєво змінити порядок і розміри стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти.**

Довідково. На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення 29.09.2016 під час розгляду цього законопроекту пропонувалося змінити порядок надання та визначення розміру соціальних та академічних стипендій. Під час обговорення Міністром освіти і науки України Гриневич Л. М. наголошено на необхідності суттєво змінити запропонований у законопроекті порядок призначення соціальних стипендій, відповідно до якого ці стипендії надаватимуться Мінсоцполітики з урахуванням успіхів у навчанні. У свою чергу Міністр соціальної політики Рева А. О. висловив пропозиції щодо надання соціальних стипендій **лише за статусом студента, незалежно від показників успішності.**

Законом України від 06.12.2016 № 1774 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (далі – Закон № 1774), зокрема, внесено зміни до Закону України «Про вищу освіту» та ряду законів, якими передбачено гарантоване право на призначення найбільш вразливим категоріям громадян, які навчаються у вищих навчальних закладах, соціальної стипендії.

Відповідно до статті 27 Закону України від 21.12.2016 № 1801 «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (далі – Закон № 1801), установлено, що виплата соціальних стипендій студентам, курсантам вищих навчальних закладів (крім закладів Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів, органів цивільного захисту) з **01.01.2017** здійснюється через Міністерство соціальної політики України. Мінсоцполітики за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі **992969 тис. гривень**.

Кабінетом Міністрів України **28.12.2016** прийнято нові або внесено зміни до чинних нормативно-правових актів, що **регулюють з 01.01.2017 питання призначення та виплати соціальних стипендій**, а саме:

➤ постанову Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1050 «Деякі питання стипендіального забезпечення», якою внесено зміни до **Порядку призначення і виплати стипендій** (далі – Порядок призначення і виплати стипендій), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 (далі – Постанова № 882) (розробник **МОН**);

➤ постанову Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) державних вищих навчальних закладів» (далі – Постанова № 1045), якою затверджено **Порядок використання коштів**, передбачених у державному бюджеті для **виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів** (далі – Порядок використання коштів для виплати стипендій) (розробник **Мінсоцполітики**).

Слід зазначити, що, згідно з пунктом 4 Порядку призначення та виплати стипендій, особам, визначеним пунктом 1 цього Порядку, **призначаються академічні та соціальні стипендії**, а Порядок містить розділ «Соціальні стипендії у вищих навчальних закладах (наукових установ)».

Водночас, згідно з абзацом першим пункту 2 Постанови № 1045, якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам), вищі навчальні заклади **призначають** соціальну стипендію студентам (курсантам) **відповідно до цього Порядку**, але ні положення Постанови № 1045, ні норми Порядку використання коштів для виплати стипендій **не відсилають до норм Порядку призначення і виплати стипендій**;

➤ постанову Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1047 (у редакції від 25.01.2017) «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» (далі – Постанова № 1047) (розробник **МОН**);

Постановою № 1047 з **01.01.2017** встановлено **розмір соціальної стипендії**, а саме:

- для студентів ВНЗ, наукових установ з числа **дітей-сиріт** та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, а також учнів, студентів, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, – **2000 грн на місяць**;

- для студентів ВНЗ **I–II рівня** акредитації, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» або «бакалавр», – **750 грн на місяць**;

- для студентів ВНЗ **III–IV рівня** акредитації, наукових установ, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», «спеціаліст» або «магістр», – **1000 грн на місяць**

Змінами, внесеними до Постанови № 1047 постановою Кабінету Міністрів України від **25.01.2017** № 32 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань стипендіального забезпечення», встановлено, що постанова № 1047 застосовується під час призначення стипендій відповідно до Порядку призначення і виплати стипендій. Лише змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від **08.11.2017** № 918 «Деякі питання виплати стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» (застосовується з 01.11.2017) (далі – Постанова № 918), зобов'язано Мінсоцполітики забезпечити перерахування коштів державним ВНЗ I–IV рівня акредитації, науковим установам для виплати соціальних стипендій студентам, курсантам невійськових ВНЗ, які навчаються за денною формою за державним замовленням, у розмірах, затверджених Постановою № 1047, з урахуванням змін, затверджених Постановою № 918, у повному обсязі.

Згідно зі змінами, внесеними Постановою № 918, **розміри соціальних стипендій з 01.11.2017 зросли на 18 відсотків.**

Порядками, що регулюють питання призначення та виплати стипендій, передбачено.

➤ Відповідно до пункту 4 **Порядку призначення і виплати стипендій, соціальні стипендії** призначаються **на підставі законів, що встановлюють державні пільги і гарантії** щодо призначення соціальних стипендій для окремих категорій громадян. Дія цього Порядку поширюється на осіб, які навчаються у навчальних закладах або наукових установах за державним (регіональним) замовленням за рахунок коштів загального фонду державного (відповідного місцевого) бюджету, зокрема:

- студентів денної форми навчання ВНЗ I–IV рівня акредитації (наукових установ), крім осіб, які навчаються за спеціальностями галузі знань «Державне управління» або спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» за замовленням Нацдержслужби (далі – студенти);

- курсантів денної форми навчання невійськових ВНЗ цивільної авіації, морського і річкового транспорту (далі – курсанти).

Пунктом 20 Порядку призначення і виплати стипендій визначено, що

соціальна стипендія у розмірі та порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, **в обов'язковому порядку виплачується** студентам і курсантам невійськових вищих навчальних закладів, які **за результатами навчального семестру не мають академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання, включені до рейтингу** відповідно до цього Порядку та належать до однієї з таких категорій:

1) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з їх числа, а також особи, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків;

2) особи, які згідно із Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» мають пільги під час призначення стипендії;

3) особи, які відповідно до статті 5 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» мають право на призначення соціальних стипендій;

4) особи, яким Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти» гарантується призначення соціальної стипендії.

Стипендіальна комісія протягом трьох робочих днів з дня отримання письмового звернення приймає рішення щодо наявності в особи права на отримання стипендії. У разі **прийняття стипендіальною комісією позитивного рішення** відповідна соціальна стипендія виплачується з дати звернення.

Відповідно до Порядку призначення і виплати стипендій особам, які мають право на призначення соціальних стипендій згідно з цим Порядком, **розмір соціальної стипендії:**

1) зменшується на **50 відс.** студентам індустріально-педагогічних ВНЗ I–II рівня акредитації, які навчаються за програмами підготовки майстрів виробничого навчання і забезпечуються безоплатним триразовим харчуванням, а тим, що забезпечуються безоплатним одноразовим харчуванням, – на **20 відс.**; курсантам ВНЗ, які перебувають на державному утриманні (крім тих, що зазначені у підпунктах 1 і 2 пункту 20 цього Порядку), – на **50 відсотків**;

2) збільшується студентам, які є **інвалідами по зору і слуху**, – на **50 відс.** мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії відповідного типу навчального закладу; студентам, курсантам невійськових ВНЗ з числа осіб, що **входили до складу військових формувань** і за рішенням відповідних державних органів направлені для участі в операціях з підтримання миру і безпеки або відряджені до держав, в яких велися бойові дії, – на **30 відсотків**.

➤ **Порядок використання коштів для виплати соціальних**

стипендій визначає **механізм використання коштів**, передбачених у державному бюджеті Мінсоцполітики для **виплати** соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ I–IV рівня акредитації, які навчаються за денною формою за державним замовленням.

Слід зазначити, що на виконання вимог Закону № 1801, згідно з яким Мінсоцполітики визначено головним розпорядником бюджетної програми «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», Мінсоцполітики було розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) державних вищих навчальних закладів», яким передбачалось затвердження **Порядку виплати** соціальних стипендій студентам (курсантам) державними вищими навчальними закладами.

Довідково. Під час погодження проекту постанови Мінфін листом від 27.12.2016 зауважив, що проектом передбачається затвердити Порядок виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) невійськових державних ВНЗ, що не відповідає статті 20 Бюджетного кодексу України, якою встановлено: за бюджетними програмами, вперше визначеними законом про Державний бюджет України, затверджуються порядки використання коштів державного бюджету. Мінсоцполітики враховано зауваження і викладено пункт 1 проекту постанови в такій редакції: «Затвердити Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів, що додається».

Пропозиція Мінфіну виключити з проекту норми, пов'язані з умовами призначення соціальних стипендій, їх розмірами та категоріями отримувачів, і залишити норми, які стосуються безпосередньо механізму використання коштів, передбачених у державному бюджеті, не була врахована. На думку Мінсоцполітики, запропонованим нормативно-правовим актом передбачені комплексні питання порядку використання коштів державного бюджету, призначення, виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ і їх розмірів.

У процесі узгодження проекту Порядку Мін'юстом було зазначено, що, згідно із пунктами 5 і 24 Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України¹, проект акта повинен відповідати таким вимогам, як узгодженість його положень з актами законодавства, зменшення до мінімуму кількості актів з одного питання. Так, питання виплати соціальних стипендій, зокрема, особам, які навчаються у ВНЗ, регулюється постановами Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» та від 05.03.2008 № 165 «Деякі питання стипендіального забезпечення». Отже, проект постанови потребував перегляду в частині його узгодження з вказаними постановами Кабінету Міністрів України.

Право на соціальні стипендії, згідно з першою редакцією Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій, мали **студенти (курсанти), які не перебувають в академічній відпустці**, із числа:

1) **дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа** у разі продовження навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів, а також студентів (курсантів) ВНЗ, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, згідно із статтею 62 Закону України «Про вищу освіту» та статтею 8 Закону України

¹ Правила підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06.09.2005 № 870.

«Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (далі – діти-сироти та особи з їх числа);

2) **осіб, які мають право на отримання соціальної стипендії** відповідно до статей 20–22 і 30 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

3) **шахтарів, які мають стаж підземної роботи не менш як три роки**, відповідно до статті 5 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» (далі – шахтарі);

4) **осіб, які стали студентами (курсантами) протягом трьох років після здобуття базової та/або повної загальної середньої освіти, батьки яких є шахтарями, що мають не менш як 15 років стажу** підземної роботи або загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи яким встановлено інвалідність I або II групи, відповідно до статті 5 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» (далі – діти шахтарів);

5) **осіб, визнаних учасниками бойових дій** відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та їх дітей (до закінчення навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років) відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту» (далі – учасники бойових дій та їх діти);

6) **дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, бойових дій чи збройних конфліктів** або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичної операції, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції (до закінчення навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту» (далі – діти, батьки яких загинули у зоні АТО);

7) **дітей, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва**, одержаних під час масових акцій громадянського протесту (до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту» (далі – діти, батьки яких загинули під час масових акцій протесту);

8) **дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи** (до закінчення навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту».

Протягом 2017 року з метою удосконалення Порядку використання коштів для виплати стипендій, усунення неузгодженостей, виявлених у процесі реалізації його положень і приведення у відповідність із законами, що надають гарантоване право на призначення і виплату соціальної стипендії окремим категоріям осіб, за ініціативою Мінсоцполітики Кабінетом Міністрів України було внесено ряд змін до Порядку, а саме:

- внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 81

«Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1045» змінами, зокрема:

✓ продовжено на один місяць термін для студентів (курсантів) ВНЗ, які звернуться у період із **січня по квітень 2017 року** за наданням соціальних стипендій, які призначаються з 01.01.2017 на умовах, визначених у Порядку (до 08.02.2017 – із січня по березень 2017 року);

✓ **розширено категорії осіб**, які мають право на соціальні стипендії, а саме доповнено перелік студентів (курсантів) із числа:

- **осіб, яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України** для студентів вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей відповідно до постанови Верховної Ради України від 24.10.2002 № 218-IV;

- дітей-інвалідів та осіб з інвалідністю I–III групи;

- студентів (курсантів) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» (далі – студенти із малозабезпечених сімей);

✓ врегульовано питання надання студенту (курсанту) **права вибору одного виду соціальної стипендії** у разі виникнення права на її отримання одночасно з декількох підстав;

✓ передбачено **збільшення на 20 відс.** розміру соціальної стипендії студентам (курсантам), які постійно проживають на території населеного пункту або навчаються в навчальному закладі, що розташований у населеному пункті, якому надано **статус гірського населеного пункту**;

➤ згідно зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від **04.10.2017** № 740 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів»:

– включена норма щодо **призначення та виплати** студентам (курсантам) соціальної стипендії Верховної Ради України додатково до академічної або соціальної стипендії, призначеної ВНЗ;

– визначено, що соціальна стипендія призначається з **місяця, що настає після закінчення семестрового контролю** згідно з навчальним планом, **на період до визначення результатів наступного семестрового контролю** або (якщо в останньому семестрі, відповідно до навчального плану за певною спеціальністю (певним напрямом підготовки), семестровий контроль не передбачено) до закінчення навчання. Водночас, згідно з пунктом 7 цього Порядку, соціальна стипендія призначається з **місяця звернення** за її наданням.

Слід зазначити, що через внесення у жовтні 2017 року змін (враховані Мінсоцполітики за пропозицією МОН) до Порядку використання коштів для виплати стипендій у частині **призначення соціальної стипендії з місяця, що настає після закінчення семестрового контролю, на період до визначення результатів наступного семестрового контролю є ризик звуження законодавчо визначених прав студентів (курсантів) пільгових категорій на**

отримання соціальних стипендій у період між семестровими контролями;

✓ удосконалено перелік документів, що подаються для отримання соціальних стипендій: можна подавати довідки ВНЗ про навчання студента (у разі відсутності в нього студентського квитка); довідки з Пенсійного фонду України про стаж роботи (в разі неможливості подання відповідної довідки з гірничого підприємства); копії довідки встановленого зразка, виданої неповнолітній дитині померлого громадянина, віднесеного до категорії 1, 2 або 3, із числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (у разі неможливості подання студентом посвідчення особи, яка потерпіла внаслідок Чорнобильської катастрофи);

✓ для спрощення процесу звіряння відомостей про студентів, що внесені до ЄДАРП, із списками студентів (курсантів), яким призначено соціальну стипендію, запропоновано ВНЗ з 01.01.2018 при поданні таких списків до органів соціального захисту населення застосовувати **електронний цифровий підпис**;

➤ для забезпечення державної підтримки студентів (курсантів) ВНЗ, які мають право на соціальну стипендію, та поліпшення їх матеріального стану постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 872 «Про внесення змін до пункту 7 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» з 01.11.2017 **збільшено розміри соціальних стипендій на 18 відсотків**.

Довідково. Встановлено розмір соціальної стипендії з 01.11.2017 студентам (курсантам) ВНЗ I–II рівня акредитації, які мають право на призначення соціальних стипендій, – 890 грн; студентам (курсантам) ВНЗ III–IV рівня акредитації, які мають право на призначення соціальних стипендій, – 1180 грн; студентам (курсантам) ВНЗ I–IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, а також студентів (курсантів) ВНЗ, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, – 2360 гривень.

Відповідно до Порядку використання коштів для виплати стипендій, **головним розпорядником** відповідальним виконавцем бюджетної програми є **Мінсоцполітики, розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня** – структурні підрозділи соціального захисту населення обласних та Київської міської держадміністрацій, органи соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій.

Цим Порядком визначено **механізм використання коштів державного бюджету для виплати соціальних стипендій**, який наведено в додатку 1, а саме:

✓ Для отримання соціальної стипендії **студенти (курсанти) звертаються до ВНЗ** або його структурного підрозділу за місцем їх навчання **із заявою**, в якій зазначають прізвище, ім'я та по батькові; число, місяць, рік народження; зареєстроване та фактичне місце проживання; підставу для отримання соціальної стипендії (пункт 5). Додатково надаються інші документи, передбачені у Порядку використання коштів для виплати стипендій, відповідно до яких присвоєна пільга.

✓ **Уповноважена особа**, що визначена керівником **ВНЗ** або його структурного підрозділу, **приймає документи**, передбачені пунктом 5 цього Порядку, формує на кожного студента (курсанта) особову справу, завірена копія якої в десятиденний строк з дня звернення студента (курсанта) передається до органу соціального захисту населення за місцезнаходженням відповідного ВНЗ або його структурного підрозділу (пункт 6).

✓ **ВНЗ до 5 числа** кожного місяця подає до органів соціального захисту населення за його місцезнаходженням на паперових та електронних носіях (з 01.01.2018 – з накладенням електронного цифрового підпису) **списки студентів (курсантів), яким призначено соціальну стипендію** (пункт 8).

✓ **Органи соціального захисту населення щомісяця до 10 числа подають заявки** щодо потреби в коштах для виплати соціальної стипендії студентам (курсантам), інформація про яких пройшла звіряння з відомостями про таких осіб, що містяться в ЄДАРП, **структурним підрозділам** з питань соціального захисту населення, **які щомісяця до 15 числа** подають до Мінсоцполітики **узагальнену заявку** в розрізі адміністративно-територіальних одиниць.

✓ Мінсоцполітики після надходження зазначених заявок **не пізніше трьох робочих днів** перераховує відповідні кошти структурним підрозділам з питань соціального захисту населення, які **протягом двох робочих днів** перераховують кошти на рахунки органів соціального захисту населення.

✓ Органи соціального захисту населення впродовж **двох робочих днів** перераховують кошти на рахунки відповідних ВНЗ або їх структурних підрозділів.

Слід зазначити, що, за поясненням Мінсоцполітики, норми, визначені пунктами 5–8 Порядку використання коштів для виплати стипендій: подання заяви студентом (курсантом) на отримання соціальної стипендії, формування вищим навчальним закладом особової справи та списків на виплату – **і є порядком призначення вищим навчальним закладом соціальної стипендії відповідно до пункту 2 Постанови № 1045.**

Аудит засвідчив **неузгодженості** окремих норм Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій, які не усунені протягом більш як одного року їх дії, що спричиняє різні підходи ВНЗ до питань призначення та виплати студентам (курсантам) соціальних стипендій, зокрема:

➤ **перелік категорії** студентів (курсантів), які мають право на отримання соціальних стипендій, визначений у пункті 20 Порядку призначення і виплати стипендій, **не збігається з переліком пільгових категорій**, наведеним у Порядку використання коштів для виплати стипендій, щодо студентів (курсантів), які належать до категорій *«діти-інваліди та особи з інвалідністю I–III групи»*, *«студенти (курсанти) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»*, що включені до Порядку використання коштів для виплати стипендій.

➤ У пункті 20 Порядку призначення і виплати стипендій зазначено, що соціальна стипендія в обов'язковому порядку виплачується студентам і курсантам невійськових ВНЗ, які за результатами навчального семестру **не мають академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включені до рейтингу відповідно до цього Порядку.** Порядком використання коштів для виплати соціальних стипендій така умова **не передбачена.**

➤ Порядком використання коштів для виплати стипендій не передбачено норми щодо гарантованого статтею 8 Закону України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (у редакції з 01.01.2017) права осіб з **числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування,** які навчаються, на виплату стипендії на період перебування **в академічній відпустці за медичними показаннями.** При цьому Порядком призначення і виплати стипендій передбачено забезпечення виплати **допомоги** в розмірі соціальної стипендії студентам (курсантам) з числа дітей-сиріт та осіб з їх числа на період перебування в академічній відпустці за медичними показаннями.

➤ Порядком призначення і виплати стипендій передбачено, що у разі прийняття стипендіальною комісією **позитивного рішення** соціальна стипендія виплачується **з дати звернення.** Пунктом 7 Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій встановлено, що соціальна стипендія призначається **починаючи з місяця звернення** за її наданням.

➤ Порядком призначення і виплати стипендій передбачена норма щодо **збільшення розміру (на 50 відс.) соціальної стипендії** у разі, якщо студенти є **інвалідами по зору і слуху,** та призначення соціальної стипендії студентам, курсантам невійськових ВНЗ з числа осіб, що входили до складу військових формувань і за рішенням відповідних державних органів направлені для участі в операціях з підтримання миру і безпеки або відряджені до держав, в яких велися бойові дії (на 30 відс.), яка не передбачена у Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій. За поясненням Мінсоцполітики, запровадження цієї норми призведе до додаткових фінансових витрат, які не передбачені у державному бюджеті на 2018 рік, що спричинить дефіцит коштів для забезпечення виплати тим студентам, які вже її отримують.

Слід зазначити, що недосконалість положень Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій і неузгодженість їх з чинним Порядком призначення і виплати стипендій у частині призначення та виплати соціальних стипендій пільговим категоріям студентів **приводила до численних звернень ВНЗ до Мінсоцполітики (більше 40 звернень)** щодо надання роз'яснень про застосування норм Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій (Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, Київський національний університет будівництва та архітектури, Харківський національний педагогічний університет імені Г. Сковороди, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», «Національний гірничий університет», Хмельницький університет

управління та права, Токацький механічний технікум Запорізького національного технічного університету тощо), зокрема, щодо:

- визначення категорій студентів (курсантів), які мають право на отримання соціальних стипендій, переліки яких у Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій не збігаються;
- призначення чи відмови у призначенні соціальної стипендії студентам (курсантам) у разі наявності академічної заборгованості або незадовільних результатів навчання та невключення до рейтингу;
- застосування при призначенні соціальних стипендій положення Порядку призначення і виплати стипендій щодо збільшення соціальної стипендії студентам, які є інвалідами по зору і слуху;
- щодо виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) із числа дітей-сиріт та осіб з їх числа, які не відвідують заняття без поважних причин;
- непередбачення у Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій підвищення розміру соціальної стипендії студентам (курсантам) невійськових ВНЗ з числа осіб, що входять до складу військових формувань і за рішенням відповідних державних органів направлені для участі в операціях з підтримання миру і безпеки або відрядженні до держав, в яких велися бойові дії, що передбачено пунктом 23 Порядку призначення і виплати стипендій, тощо.

Водночас на конкретні звернення ВНЗ із наведених вище питань Мінсоцполітики у відповідь приводило лише норми Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій, а стосовно неузгодження цих норм з Порядком призначення та виплати стипендій пропонувало звертатися за роз'ясненням до МОН.

Аудитом встановлено, що, незважаючи на численні звернення ВНЗ, Мінсоцполітики протягом 2017 року не вживалися заходи щодо організації роботи з ними з метою дотримання норм Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій та запобігання організаційним недолікам, їм не надсилалися роз'яснювальні листи через органи соціального захисту, а також не висвітлювалася актуальна інформація про виплати соціальних стипендій на веб-сайті Мінсоцполітики.

За інформацією Мінсоцполітики, протягом 2017 року здійснювалися заходи щодо **узгодження з МОН неврегульованих позицій** Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій і Порядку призначення і виплати стипендій у частині виключення дублюючих норм.

Так, при погодженні проекту змін до Порядку призначення і виплати стипендій, розроблених МОН, Мінсоцполітики листом від 23.03.2017 за підписом Міністра були надані зауваження, у яких, зокрема, відзначено: враховуючи, що Порядок призначення і виплати стипендій **та Порядок використання коштів** для виплати соціальних стипендій **містять неузгоджені норми**, що стосуються **порядку призначення** соціальної стипендії у ВНЗ, пропонуємо розділ «Соціальні стипендії у ВНЗ (наукових установах)» з

Порядку призначення і виплати стипендії **виключити**.

Під час узгоджувальних нарад у березні та вересні 2017 року, за інформацією Мінсоцполітики, МОН пропонувало виключити з Постанови № 1045 пункт 2 щодо призначення ВНЗ соціальної стипендії відповідно до Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій.

При погодженні Мінсоцполітики проекту змін до Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій МОН листом від **25.09.2017** зазначало, що на сьогодні залишилося неузгодженим питання **призначення соціальних стипендій**. Так, ВНЗ призначають соціальні стипендії за процедурою і на підставах, визначених **Порядком призначення і виплати стипендії**, затвердженим Постановою № 882. Однак з 01.01.2017 також набрала чинності Постанова № 1045, яка всупереч назві також **містить положення щодо призначення соціальних стипендій**. МОН запропонувало **Мінсоцполітики висловити позицію із цього питання**.

Мінсоцполітики з питання узгодження розбіжностей між нормами Постанови № 1045 і Постанови № 882 у частині порядку призначення соціальних стипендій повідомило, що в разі надходження відповідного проекту нормативного акта МОН візьме участь у його опрацюванні.

За інформацією Мінсоцполітики, звернень до Кабінету Міністрів України щодо узгодження розбіжностей між нормами Постанови № 1045 і Постанови № 882 у частині виключення норм, що не узгоджуються, не було.

Отже, **нормативно-правове забезпечення встановленого законами України гарантованого права студентів (курсантів) вищих навчальних закладів на отримання соціальних стипендій є недосконалим**. Аудит засвідчив **неузгодженість окремих положень Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів на виплату стипендій у частині призначення соціальних стипендій, які не були усунені при погодженні їх проектів і протягом року їх реалізації**.

Не узгоджено норм цих порядків, зокрема, щодо врахування при призначенні соціальної стипендії відсутності академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включення до рейтингу, як цього потребують норми Порядку призначення і виплати стипендій; є невідповідності щодо переліку пільгових категорій, що мають право на отримання соціальної стипендії, тощо. Нормативна неврегульованість негативно впливала на стан призначення та виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ пільгових категорій.

У Порядку використання коштів на виплату стипендій не передбачено гарантованого статтею 8 Закону України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» права студентів (курсантів) з числа дітей-сиріт та осіб з їх числа на виплату стипендії на період перебування в академічній відпустці за медичними показаннями.

2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ МІНСОЦПОЛІТИКИ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Мінсоцполітики, згідно із Положенням про Міністерство соціальної політики України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423 (далі – Положення про Мінсоцполітики), є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці та соціальної політики, зокрема, з питань соціального захисту населення.

Слід зазначити, що у Положенні про Мінсоцполітики **не визначені** завдання та функції стосовно формування та реалізації державної політики **щодо соціального захисту студентів (курсантів) вищих навчальних закладів** у частині забезпечення виплати їм соціальних стипендій.

У Мінсоцполітики виконують функції з вищезазначеного питання департамент державної соціальної допомоги² та фінансово-економічний департамент.

Отже, протягом 2017 року, тобто з моменту визначення Мінсоцполітики головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетною програмою «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищими навчальними закладами», зміни до положень про Мінсоцполітики та департамент державної соціальної допомоги не вносилися, а реалізація цих завдань здійснювалася без відповідного їх закріплення у положеннях.

Згідно із пунктом 10 Порядку використання коштів на виплату стипендій, органи соціального захисту населення щомісяця до 10 числа подають **заявки щодо потреби в коштах** для виплати соціальної стипендії студентам (курсантам). Мінсоцполітики листом від 04.01.2017 зобов'язало визначити відповідальних осіб щодо роботи з ВНЗ із зазначеного питання, надіслано і **форму заявки щодо потреби** в коштах для виплати соціальної стипендії, яку структурні підрозділи повинні подавати щомісяця Мінсоцполітики.

Протягом 2017 року Мінсоцполітики надсилалися листи-роз'яснення структурним підрозділам соціального захисту населення обласних, Київської міської державних адміністрацій щодо реалізації норм Порядку використання коштів для виплати стипендій і змін до нього.

Перша узагальнена заявка за даними структурних підрозділів соціального захисту населення на виплату соціальних стипендій за січень 2017 року Мінсоцполітики була сформована **17.01.2017** для **1599 отримувачів** на загальну суму **2561,3 тис. гривень**. Для забезпечення своєчасної виплати соціальної стипендії у січні 2017 року Мінсоцполітики листами від 19.01.2017 і від 30.01.2017 було зобов'язано структурні підрозділи соціального захисту

² Положення про департамент з питань державної соціальної допомоги затверджене наказом Мінсоцполітики від 07.08.2015 № 820, в якому відсутні завдання з організації виплати соціальних стипендій.

населення до 31.01.2017 надати додаткові заявки на виплату соціальної стипендії студентам.

Протягом січня 2017 року Мінсоцполітики узагальнено та сформовано ще дві заявки (**20.01.2017** і **24.01.2017**) щодо здійснення виплати соціальної стипендії **4,3 тис. отримувачам** на загальну суму **6860,3 тис. грн.**, з яких 719 студентам ВНЗ I-II рівня акредитації на суму **539,3 тис. грн.** (7,9 відс. загального обсягу заявок за січень місяць), 857 студентам ВНЗ III-IV рівня акредитації на суму **857 тис. грн.** (12,5 відс.) та 2,7 тис. студентам ВНЗ I-IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт на загальну суму **5464 тис. грн.** (79,6 відс. всіх заявок за січень місяць).

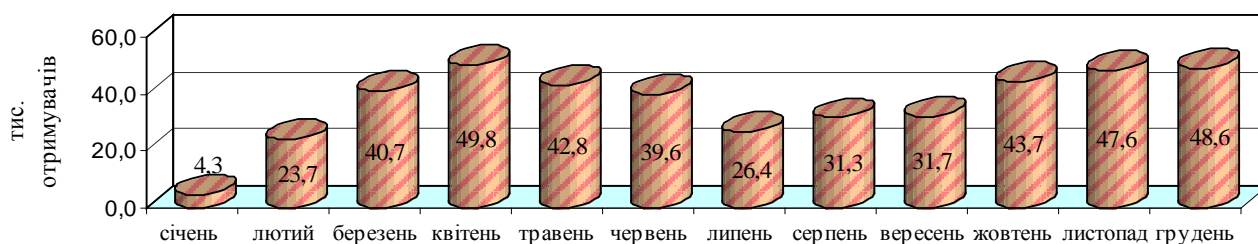
Незважаючи на неодноразові звернення Мінсоцполітики у січні 2017 року до структурних підрозділів соціального захисту населення про надання заявок щодо потреби у коштах, організаційні заходи з боку **ВНЗ, органів соціального захисту населення** здійснювалися дуже повільно, що спричинило **затримку в отриманні студентами пільгових категорій соціальних стипендій.**

Так, у січні 2017 року 9 структурними підрозділами соціального захисту населення (Вінницька, Волинська, Закарпатської, Луганська, Львівська, Одеська, Черкаська, Чернівецька області та м. Києва) із 25 так і не було подано до Мінсоцполітики узагальнених заявок для виплати стипендій.

Наприклад, структурним підрозділом соціального захисту населення **Львівської області** вперше надано заявку лише **10.02.2017** для здійснення виплати соціальних стипендій **702 студентам** на суму **1763,8 тис. гривень.**

Динаміку надання структурними підрозділами соціального захисту населення заявок щодо отримання коштів на виплату соціальних стипендій у 2017 році відображає діаграма 1.

Діаграма 1. Динаміка надходжень до Мінсоцполітики заявок на виплату соціальних стипендій у 2017 році

Як впливає з діаграми 1, у січні було подано заявок лише для виплати стипендії **4,3 тис. отримувачам**, що у **8,3** рази менше розрахованого середньомісячного показника (**35,9 тис. осіб**), у лютому – **23,7 тис. отримувачам** (лише дві третини середньомісячного показника). Стипендії за цей період переважно були виплачені у березні (**40,7 тис. отримувачів**) і квітні (**49,8 тис. отримувачів**) Таким чином, організаційні недоліки ВНЗ, органів соціального захисту населення на початку

2017 року призвели до **затримки** в одержанні студентами пільгових категорій соціальних стипендій у **січні-лютому 2017 року**.

Аналогічна ситуація з поданням списків склалася і в другій половині 2017 року. Найменше отримано заявок у вересні – для **31,7 тис. отримувачів** (7,4 відс.), найбільше – у листопаді та грудні – для **47,6 і 48,6 тис. отримувачів** відповідно (11,1 і 11,3 відс. всіх заявок на рік).

Загалом Мінсоцполітики у 2017 році для забезпечення виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ узагальнено заявок на загальну суму **641112,6 тис. грн**, з них для виплати соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ I–II рівня акредитації – на **86094,9 тис. грн**; студентам (курсантам) ВНЗ III–IV рівня акредитації – **221612,2 тис. грн**; студентам (курсантам) ВНЗ I–IV рівня акредитації, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України, – **569,3 тис. грн**, студентам (курсантам) ВНЗ I–IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – на **332836,2 тис. гривень**.

Узагальнена інформація щодо заявок на виплату соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ у 2017 році наведена в додатку 2.

У 2017 році на виплату соціальних стипендій найбільше заявок надійшло для студентів із числа **дітей-сиріт та осіб з їх числа** – на загальну суму **332836,2 тис. грн** (51,9 відс. всіх заявок), з яких найбільше – від Дніпропетровської області – на 51128,5 тис. грн (15,4 відс. таких заявок), м. Києва – на 40894,3 тис. грн (12,3 відс.) і Харківської області – на 31827,7 тис. грн (9,6 відс.), найменше – від Волинської області – на 4371,8 тис. грн (1,3 відс.), Тернопільської – на 5251,7 тис. грн (1,6 відс. обсягу коштів на виплату стипендій такій категорії студентів).

У 2017 році Мінсоцполітики узагальнено заявок для виплати соціальної стипендії Верховної Ради України на загальну суму **569,3 тис. грн**, з них для студентів, які навчаються у ВНЗ I–II рівня акредитації, – **168,6 тис. грн**, III–IV рівня акредитації – на **400,7 тис. гривень**.

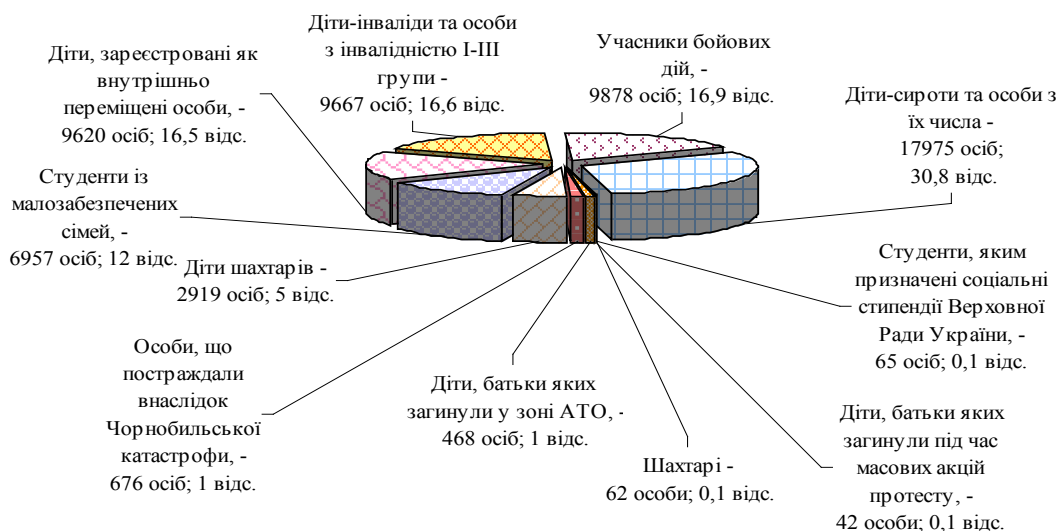
Слід зазначити, що Розпорядження № 307-р було прийняте лише у **травні 2017 року**, а перші заявки для виплати соціальної стипендії Верховної Ради України **73 отримувачам** на загальну суму **242,9 тис. грн** від структурних підрозділів отримані лише у червні 2017 року.

Найбільше у 2017 році на виплату соціальних стипендій Верховної Ради України надійшло заявок від **Львівської** області – на суму **73,1 тис. грн** (12,8 відс.), **Дніпропетровської** – **63,9 тис. грн** (10,1 відс.) та **Одеської** області – на **53,7 тис. грн** (8,8 відсотка).

Мінсоцполітики надіслало структурним підрозділам соціального захисту населення розроблені форми звітності про виплату соціальної стипендії студентам (курсантам) за КПКВК 2501180, яку вони мають подавати не пізніше ніж до 15 числа місяця, наступного за звітним кварталом, а річну – не пізніше ніж до 20 січня року, наступного за звітним. Інформація Мінсоцполітики про виплату соціальних стипендій студентам (курсантам), відповідно до звітів структурних підрозділів соціального захисту населення, наведена в додатку 3 і

діаграмі 2.

Діаграма 2. Інформація про кількість студентів (курсантів) ВНЗ, які отримали соціальну стипендію у 2017 році

Отже, у 2017 році із **58329 студентів (курсантів)**, яким виплачено соціальні стипендії, найбільше виплачено студентам із числа дітей-сиріт та осіб з їх числа – **17975 осіб** (30,8 відс.), студентам (курсантам), визнаним учасниками бойових дій, та їх дітям – **9878 осіб** (16,9 відс.), дітям-інвалідам та особам з інвалідністю – **9667 осіб** (16,6 відс.) і дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, – **9620 осіб** (16,5 відсотків). Найменше виплачено соціальних стипендій студентам, яким призначено стипендію Верховної Ради України, студентам із числа шахтарів та дітям, батьки яких загинули під час акцій масових протестів, – 65, 62 і 42 особи відповідно (по 0,1 відс. загальної кількості отримувачів стипендій).

Аудит засвідчив, що Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів не володіє інформацією **про стан призначення та виплати вищими навчальними закладами соціальних стипендій** пільговим категоріям студентів (курсантів), отже, відсутні дані щодо **рівня забезпечення законодавчо визначеними пільгами їх кінцевих споживачів**, зокрема, щодо чисельності пільгових категорій студентів ВНЗ, які мають право на отримання соціальних стипендій, і чисельності студентів, які фактично її отримали, та дотримання ВНЗ строків перерахування стипендії студентам.

З метою встановлення стану справ щодо виплати ВНЗ соціальних стипендій Мінсоцполітики необхідно запровадити моніторинг інформації вищих навчальних закладів щодо кількості студентів, які мають право на отримання соціальних стипендій, і фактичної кількості стипендіатів, стану призначення та виплати соціальних стипендій.

Крім того, для запобігання подвійному обрахунку при плануванні видатків на виплату соціальних стипендій Мінсоцполітики необхідно розглянути можливість включення до переліку результативних показників виконання бюджетної програми за КПКВК 2501180 показників «Середньорічна

чисельність стипендіатів» (на час аудиту – «Кількість отримувачів») і «Питома вага стипендіатів у загальній кількості студентів (курсантів), які мають право на отримання соціальних стипендій».

Довідково. Аналогічні показники використовувалися МОН у 2017 році при виплаті академічних стипендій за бюджетною програмою «Виплата академічних стипендій студентам (курсантам) вищим навчальним закладом» (КПКВК 2201190).

Таким чином, **організація виконання бюджетної програми за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» у 2017 році здійснювалася за недосконалого Порядку використання коштів для виплати стипендій і супроводжувалась організаційними недоліками всіх учасників процесу виплати соціальних стипендій.**

Організаційні недоліки ВНЗ, органів соціального захисту населення призвели до затримки в одержанні студентами пільгових категорій соціальних стипендій, особливо у січні-лютому та вересні-жовтні 2017 року.

3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У 2017 РОЦІ

Законом про Державний бюджет України на 2017 рік Мінсоцполітики за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» (далі – КПКВК 2501180) КФКВК 1070 «Соціальний захист інших категорій населення» затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі **992969 тис. гривень.**

Довідково. Відповідно до функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету, затвердженої наказом Мінфіну від 14.01.2011 № 11 «Про бюджетну класифікацію», код 1070 «Соціальний захист інших категорій населення» входить до коду 1000 «Соціальний захист та соціальне забезпечення».

Згідно зі статтею 87 Бюджетного кодексу України, до видатків, що здійснюються з державного бюджету, належать видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення. Водночас **серед них не відображені видатки на виплату соціальних стипендій.**

До 2017 року видатки на виплату стипендій здійснювалися через МОН за бюджетними програмами 2201150 «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівня акредитації та забезпечення діяльності їх без практики» та 2201160 «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівня акредитації та забезпечення діяльності їх без практики».

Аудитом встановлено, що бюджетний запит на 2017 рік за КПКВК 2501180 не складався, бюджетна програма була запроваджена вперше, тобто без залучення Мінсоцполітики до бюджетного планування за цією програмою.

Виходячи з проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» та з метою формування нормативно-правової бази щодо виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ, Мінсоцполітики надіслало

запит (лист від 30.09.2016) до МОН, ДФС, МОЗ, Мінкультури щодо кількості отримувачів соціальних стипендій у розрізі категорій відповідно до Порядку № 882 та акредитації ВНЗ. Згідно з наданою інформацією, загальна чисельність отримувачів стипендій станом на 01.10.2017 – **34843 особи**, з них **15863 особи** – студенти (курсанти) ВНЗ I–II рівня акредитації (45,5 відс.) і **18980 осіб** – студенти (курсанти) ВНЗ III–IV рівня акредитації (54,5 відс. від загальної чисельності).

Згідно з Порядком використання коштів для виплати стипендій, **головним розпорядником** бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є **Мінсоцполітики**. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня – **підрозділи з питань соціального захисту населення** обласних та Київської міської держадміністрацій (далі – структурні підрозділи соціального захисту населення); **структурні підрозділи з питань соціального захисту населення** районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у місті (у разі їх утворення) рад (далі – органи соціального захисту).

Відповідно до лімітної довідки Мінфіну про бюджетні асигнування та кредитування від 06.01.2017, Мінсоцполітики на підставі Закону № 1801 з Державного бюджету України за КПКВК 2501180 (загальний фонд) виділено **992969 тис. гривень**.

Паспорт бюджетної програми на 2017 рік за КПКВК 2501180 затверджений спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від **15.02.2017** № 234/213 (далі – паспорт у першій редакції) в обсязі **992969 тис. гривень**.

Стратегічна ціль, на досягнення якої спрямована реалізація бюджетної програми за КПКВК 2801180, – **забезпечення ефективної державної соціальної підтримки найбільш вразливих категорій населення**.

Мета бюджетної програми – забезпечення виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ.

Результативними показниками бюджетної програми були визначені показник «затрат» – розміри соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ; показник «продукту» – кількість стипендіатів у ВНЗ I–II рівня акредитації (26434 особи), кількість стипендіатів у ВНЗ III–IV рівня акредитації (31398 осіб), кількість стипендіатів у ВНЗ I–IV рівня акредитації дітей-сиріт та осіб з їх числа (15762 особи); показник «якості» – рівень забезпеченості соціальною стипендією студентів (курсантів) ВНЗ I–II рівня акредитації (100 відс.), у ВНЗ III–IV рівня акредитації (100 відс.), у ВНЗ I–IV рівня акредитації дітей-сиріт та осіб з їх числа (100 відсотків).

За поясненням Мінсоцполітики, кількість стипендіатів визначалася за **розрахунками** відповідно до поданих структурними підрозділами соціального захисту населення заявок щодо потреби в коштах для виплати соціальної стипендії студентам (курсантам) **за січень 2017 року**, а за інформацією, наданою МОН, ДФС, МОЗ і Мінкультури, використано лише дані щодо дітей-сиріт та осіб з їх числа (15762 особи).

Аудит засвідчив: розрахунок здійснювався Мінсоцполітики згідно із

встановленим Законом № 1801 обсягом бюджетних призначень, не підтверджувався офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, що не відповідає вимогам пункту 6 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536.

За розрахунком, здійсненим контрольною групою, враховуючи дані МОН, ДФС, МОЗ, Мінкультури щодо кількості отримувачів соціальних стипендій, обсяг видатків на виплату соціальних стипендій у 2017 році мав би становити **близько 600 млн гривень.**

Довідково. Так, за розрахунком, обсяг бюджетних коштів на виплату соціальних стипендій для 8998 студентів (курсантів) ВНЗ I–II рівня акредитації при розмірі соціальної стипендії 750 грн становив би 81 млн грн; 10083 студентів (курсантів) ВНЗ III–IV рівня акредитації при розмірі соціальної стипендії 1000 грн – 121 млн грн; для 15762 студентів (курсантів) ВНЗ I–IV рівня акредитації дітей-сиріт та осіб з їх числа при розмірі соціальної стипендії 2000 грн – 378 млн гривень.

Отже, внаслідок незалучення Мінсоцполітики до бюджетного планування за КПКВК 2501180 обсяг бюджетних призначень був **завищений більше як на третину.**

Зведеним кошторисом на 2017 рік за КПКВК 2501180 передбачені видатки за КЕКВ 2720 «Стипендії» в обсязі **992969 тис. гривень.** Згідно із зведеним помісячним планом асигнувань, витрати передбачалося здійснювати із січня по листопад – по 82747,4 тис. грн щомісяця, у грудні – 82747,6 тис. гривень.

У кошторисах на 2017 рік за КПКВК 2501180 **Мінсоцполітики** були передбачені видатки в сумі **946206,7 тис. грн** (помісячний обсяг асигнувань встановлено на січень – 35985,1 тис. грн, з лютого по листопад – по 82747,4 тис. грн щомісяця, на грудень – 82747,6 тис. грн), **структурним підрозділам** соціального захисту населення (розпорядники нижчого рівня) – **46762,3 тис. грн** (помісячний обсяг асигнувань встановлено тільки на січень у загальній сумі 46762,3 тис. гривень).

Отже, головний розпорядник, за винятком асигнувань на січень, що були передбачені структурним підрозділам соціального захисту населення, асигнування залишив нерозподіленими на рахунку Мінсоцполітики.

У подальшому видатки на забезпечення виплати соціальних стипендій здійснювалися з урахуванням внесення змін до кошторису та плану асигнувань за результатами **розподілу Мінсоцполітики асигнувань між розпорядниками нижчого рівня на підставі заявок** щодо потреби в коштах для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) ВНЗ (пункти 10 і 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій).

Протягом 2017 року до паспорта за **КПКВК 2501180** двічі вносилися **зміни**, а саме:

➤ **у зв'язку з розширенням кола осіб**, які мають право на соціальну стипендію³ (далі – паспорт у редакції від 04.04.2017). Перелік завдань

³ Спільний наказ Мінфіну та Мінсоцполітики від 04.04.2017 № 565/412.

бюджетної програми було викладено в такій редакції: «виплати соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ I–II та III–IV рівня акредитації; виплата соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ I–IV рівня акредитації дітям-сиротам; виплата стипендії студентам ВНЗ I–II та III–IV рівня акредитації, яким призначено стипендію Верховної Ради України⁴».

Результативні показники бюджетної програми було доповнено в частині показника «затрат»: розмір соціальної стипендії студентам ВНЗ I–II рівня акредитації (750 грн) та III–IV рівня акредитації (900 грн), яким призначено стипендію Верховної Ради України; кількість стипендіатів ВНЗ I–II рівня акредитації (50 осіб) та III–IV рівня акредитації (100 осіб), яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України⁵. У показнику «продукту» кількість стипендіатів у ВНЗ I–II рівня акредитації зменшено на 1492 особи, а кількість стипендіатів у ВНЗ III–IV рівня акредитації збільшено на 991 особу порівняно з паспортом у першій редакції;

➤ **за результатами перерозподілу видатків**, передбачених Мінсоцполітики на 2017 рік, проведеного згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від **22.11.2017 № 828-р** «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Мінсоцполітики на 2017 рік» (далі – Розпорядження № 828), після погодження Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету (лист від 12.12.2017) обсяг видатків за КПКВК 2501180 **зменшено на 326591,1 тис. грн** (на 32,9 відс.) – до **666377,9 тис. гривень**.

За інформацією Мінсоцполітики, економія виникла у зв'язку з тим, що більша кількість дітей, які мають право на отримання соціальної стипендії, отримують академічну стипендію. Ця економія коштів розрахована з урахуванням підвищення розмірів соціальних стипендій з 01.11.2017 на 18 відсотків.

Змінами до паспорта (у редакції від 04.04.2017), затвердженого спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від **26.12.2017 № 2049/1124**, його викладено в новій редакції (далі – паспорт у редакції від 26.12.2017). Згідно з паспортом у редакції від 26.12.2017, обсяг бюджетних призначень за загальним фондом становив **666377,9 тис. грн**, що на **32,9 відс.** менше від затвердженого обсягу паспортом у першій редакції (992969 тис. гривень).

Відповідно до паспорта у редакції від 26.12.2017, змінилися результативні показники: показник «затрат» – згідно з Постановою № 740, розмір соціальних стипендій збільшено на 18 відс.; показник «продукту» – кількість стипендіатів у ВНЗ I–II рівня акредитації зменшено на 11922 особи; III–IV рівня акредитації – на 7733 особи; кількість стипендіатів у ВНЗ I–IV рівня акредитації дітей-сиріт та осіб з їх числа збільшено на 1854 особи порівняно з

⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.05.2017 № 307-р «Про призначення соціальних стипендій Верховної Ради України студентам вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей на 2017 рік».

⁵ Постанова Верховної Ради України від 24.10.2002 № 218-IV «Про заснування соціальних стипендій Верховної Ради України для студентів вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей».

паспортом у першій редакції.

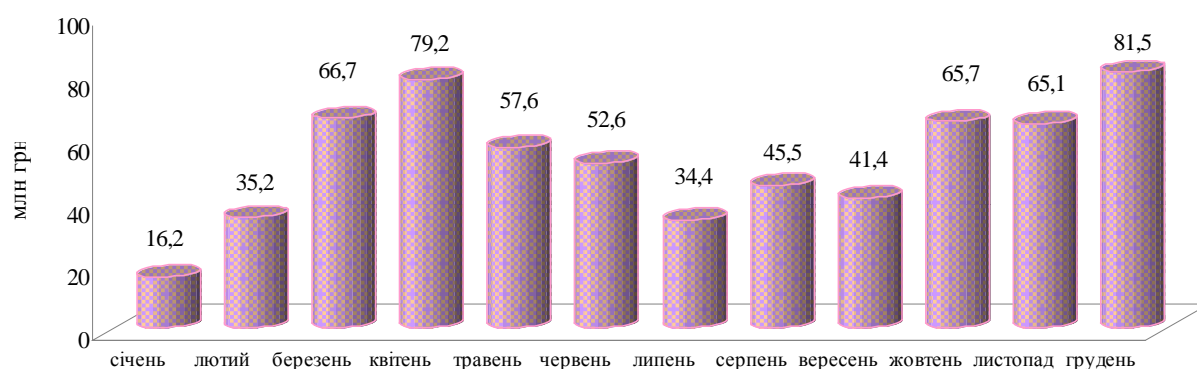
Упродовж 2017 року показники кошторисів і планів асигнувань структурних підрозділів або розпорядників нижчого рівня за КПКВК 2501180 за результатами поступових розподілів сум асигнувань, проведених щомісяця, загалом збільшилися з **46762,3** до **64112,6 тис. грн** (у 13,7 раза), а Мінсоцполітики – зменшилися з **946206,7 тис. грн**, які були спочатку акумульовано на рахунку Міністерства, до **25265,3 тис. гривень**.

Згідно з пунктом 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій, Мінсоцполітики у 2017 році після надходження заявок щодо потреби в коштах на виплату соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ від структурних підрозділів соціального захисту **в середньому протягом 1-3 робочих днів** здійснювалося формування розподілів відкритих асигнувань та перерахування коштів структурним підрозділам з питань соціального захисту населення.

Усього Мінсоцполітики за КПКВК 2501180 відкрито асигнувань в обсязі **666377,9 тис. грн**, спрямовано відкритих асигнувань структурним підрозділам соціального захисту населення на виплату соціальної стипендії за період із січня по грудень 2017 року **64112,6 тис. гривень**. Залишок невикористаних відкритих асигнувань на кінець 2017 року становив **25265,3 тис. грн (3,8 відс. від річного обсягу відкритих асигнувань)**.

Відкриті асигнування структурним підрозділам соціального захисту населення на забезпечення виплати соціальної стипендії спрямовувалися відповідно до їх заявок. Динаміку обсягів відкритих асигнувань відображає діаграма 3.

Діаграма 3. Динаміка обсягів відкритих асигнувань на виплату соціальних стипендій, спрямованих структурним підрозділам соціального захисту населення, за 2017 рік

Так, при розрахованому середньомісячному обсязі коштів на виплату соціальної стипендії у 2017 році (**53,4 млн грн**) найменше спрямовано відкритих асигнувань у січні – **16,2 млн грн** (у 3,2 раза менше середньомісячного показника) та липні – **34,4 млн грн** (у 1,6 раза), найбільше – у квітні – **79,2 млн грн** та грудні – **81,5 млн грн** (майже у 1,5 раза більше середньомісячного показника) внаслідок здійснення виплат соціальних

стипендій за попередні місяці.

Інформація про надходження та використання коштів за КПКВК 2501180 у 2017 році, що аналізується, наведена в додатку 4.

Станом на 01.01.2018 на виплату соціальних стипендій органами соціального захисту населення за КПКВК 2501180 **використано** із загального фонду державного бюджету **640991,1 тис. грн (96,2 відс.** від обсягу відкритих асигнувань, виділених за бюджетною програмою зі змінами (666377,9 тис. грн), та **64,5 відс.** від початково затверджених бюджетних призначень (992969 тис. гривень).

Найбільше видатків припадало на місто Київ – 97908,9 тис. грн (15,3 відс.), Дніпропетровську – 80181,5 тис. грн (12,5 відс.) і Харківську області – 73007,9 тис. грн (11,4 відсотка).

Залишки невикористаних відкритих асигнувань на кінець 2017 року, які повернені до державного бюджету, за КПКВК 2501180 становили **25386,8 тис. грн**, з яких на рахунку:

➤ **Мінсоцполітики – 25265,3 тис. грн**, які залишилися **нерозподіленими**, що свідчить про **неефективне управління бюджетними коштами**.

Згідно із поясненням Мінсоцполітики, залишок нерозподілених відкритих асигнувань виник у зв'язку з тим, що пільгою на отримання соціальної стипендії скористалася **менша кількість студентів**. Крім того, на період формування Розпорядження № 828-р відбувалося опрацювання проекту Постанови № 872 щодо збільшення розмірів соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

Слід зазначити, що при підготовці Розпорядження № 828-р Мінсоцполітики не давало завдання структурним підрозділам соціального захисту населення визначити потребу в необхідній сумі виплати соціальних стипендій на листопад–грудень 2017 року, а визначило її самостійно, що **не сприяло обґрунтованому визначенню суми зменшення обсягів бюджетних призначень за КПКВК 2501180 згідно з цим Розпорядженням**;

➤ **на рахунках органів соціального захисту населення – 121,5 тис. грн (0,02 відс.** від запланованих бюджетних призначень), у тому числі Волинської області – 3,7 тис. грн, Дніпропетровської – 8,2 тис. грн, Донецької – 9,1 тис. грн, Житомирської – 6,0 тис. грн, Запорізької – 2,1 тис. грн, **Івано-Франківської – 59,2 тис. грн**, Луганської – 1,7 тис. грн, Львівської – 3,0 тис. грн, Миколаївської – 6,0 тис. грн, Одеської – 5,2 тис. грн, Полтавської – 0,1 тис. грн., Харківської – 6,9 тис. грн, Чернігівської – 0,1 тис. грн, **Черкаської області – 10,2 тис. гривень**.

За поясненнями Мінсоцполітики, залишок спрямованих відкритих асигнувань на рахунках органів соціального захисту виник у зв'язку з помилковим включенням ВНЗ студентів, які не мали права на отримання соціальної стипендії, до списків на отримання соціальної стипендії.

Згідно зі звітом про виконання паспорта бюджетної програми, станом на 01.01.2018 за КПКВК 2501180 (далі – Звіт) касові видатки на виплату

соціальних стипендій становили **640991,1 тис. грн (96,2 відс.** обсягу кошторисних призначень зі змінами та **64,5 відс.** від початково затвердженого).

Усього органами соціального захисту населення у 2017 році за КПКВК 2501180 для **58329 студентів** здійснено 477820 виплат стипендій на загальну суму **640991,1 тис. грн**, з них **14373 студентам** (курсантам) ВНЗ I–II рівня акредитації – 109521 виплату стипендій в обсязі **87613,2 тис. грн** (13,7 відс. від загальної суми здійснених виплат на рік); **25916 студентам** (курсантам) ВНЗ III–IV рівня акредитації – 210311 виплат стипендій в обсязі **221928 тис. грн** (34,6 відс.); **17975 студентам** (курсантам) ВНЗ I–IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, – 157333 виплати стипендій в обсязі **330886,5 тис. грн** (51,6 відс.); **65 студентам** (курсантам), яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України, – 655 виплат стипендій в обсязі **563,4 тис. гривень**.

Оцінка виконання результативних показників, затверджених у паспорті бюджетної програми на 2017 рік, наведена у додатку 5.

Так, аналізом результативних показників за 2017 рік встановлено:

– **щодо показників «затрат»:** **розміри** соціальних стипендій з 01.11.2017 порівняно з початком року зросли на **18 відсотків**.

До показника «затрат» віднесено кількість стипендіатів ВНЗ I–II рівня акредитації (**50 осіб**) і III–IV рівня акредитації (**100 осіб**), яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України відповідно до постанови Верховної Ради України від 24.10.2002 № 218-IV.

Водночас, згідно з Розпорядженням № 307-р, у **2017 році** соціальну стипендію Верховної Ради України **призначено 24 студентам** ВНЗ I–II рівня акредитації та **58 студентам** ВНЗ III–IV рівня акредитації, фактична кількість стипендіатів, які отримали таку стипендію, – **24 студенти** ВНЗ I–II рівня акредитації та **41 студент** ВНЗ III–IV рівня акредитації.

Отже, Мінсоцполітики не внесено змін до паспорта відповідно до Розпорядження № 307-р, внаслідок чого показники звіту щодо планової та фактичної кількості стипендіатів Верховної Ради України **не відповідають фактичному стану справ**, що є порушенням пункту 7 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми». Так, планові показники щодо кількості стипендіатів, яким призначено стипендію Верховної Ради України, **завищено на 26 та 42 особи**, фактичні – **на 26 та 59 осіб** за рівнями акредитації відповідно;

– **щодо показників «продукту»:** кількість стипендіатів у ВНЗ I–II рівня акредитації – **14,4 тис. осіб** (зменшилася на 12 тис. осіб, або на 45 відс. порівняно з паспортом у першій редакції); кількість стипендіатів III–IV рівня акредитації – **25,9 тис. осіб** (зменшилася на 5,5 тис. осіб, або на 17,5 відс.); кількість стипендіатів з числа дітей-сиріт та осіб з їх числа – **18 тис. осіб** (зросла на 2,2 тис. осіб, або на 13,9 відсотка). Таким чином, внаслідок відсутності обґрунтованого визначення планового показника «продукту»

фактична кількість стипендіатів у ВНЗ I–II рівня акредитації була завищена **на 45 відс.**, у ВНЗ III–IV рівня акредитації – **на 17,5 відс.**;

– **щодо показників «якості»:** забезпечення соціальною стипендією студентів (курсантів) ВНЗ I–II рівня акредитації, студентів (курсантів) ВНЗ III–IV рівня акредитації, студентів (курсантів) I–IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт та осіб з їх числа згідно зі звітом **100 відсотків**.

Водночас, виходячи зі Звіту, **забезпечення** соціальною стипендією студентів (курсантів) ВНЗ I–II рівня акредитації та III–IV рівня акредитації, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України, фактично мав би становити щодо студентів (курсантів) ВНЗ I–II рівня акредитації – **100 відс.**, III–IV рівня акредитації – **70,7 відсотка**.

Статтею 24 Закону України від 07.12.2017 № 2246-VIII «Про Державний бюджет України на 2018 рік» встановлено, що видатки на оплату послуг з підготовки фахівців у ВНЗ I–II рівня акредитації державної власності, що мають статус окремих юридичних осіб, починаючи з 01.01.2018 здійснюються з **обласних бюджетів та бюджету міста Києва**. Мінсоцполітики на 2018 рік за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» затверджено бюджетні призначення в обсязі **631624,2 тис. гривень**.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від **14.02.2018** № 71 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1045», з **01.01.2018** соціальні стипендії студентам (курсантам) вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації, що мають статус окремих юридичних осіб, виплачуються **за рахунок коштів місцевого бюджету**.

Довідково. Бюджетний запит на 2018 рік за КПКВК 2501180 сформовано в межах доведених граничних обсягів видатків – 631624,2 тис. грн (100 відс. від потреби), які передбачалися на виплату соціальної стипендії 37167 особам, у т. ч. 27205 стипендіатам, які навчаються у ВНЗ III–IV рівня акредитації; 9862 стипендіатам, які навчаються у ВНЗ III–IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт; 100 стипендіатам, які навчаються у ВНЗ III–IV рівня акредитації, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України.

Отже, у **2017 році, оскільки було відсутнє бюджетне планування за КПКВК 2501180, не складено** головним розпорядником бюджетного запиту за програмою, через відсутність потреби видатки в сумі **326591,1 тис. грн (32,9 відс. початково затверджених призначень)** у листопаді 2017 року було перерозподілено на інші бюджетні програми.

Необґрунтоване визначення Мінсоцполітики суми зменшення обсягів бюджетних призначень за КПКВК 2501180 у пропозиціях до проекту Розпорядження № 828 (без урахування визначеної структурними підрозділами соціального захисту населення, за даними вищих навчальних закладів, потреби до кінця року) призвело до утворення нерозподіленого залишку на рахунках Міністерства в сумі **25265,3 тис. грн, який наприкінці року повернено до державного бюджету, що є неефективним управлінням** коштами державного бюджету.

Органами соціального захисту населення після завершення бюджетного року до бюджету повернено **121,5 тис. грн невикористаних**

бюджетних асигнувань, що є неефективним управлінням коштами державного бюджету.

4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ВИПЛАТУ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ СТУДЕНТАМ (КУРСАНТАМ) ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Аудитом було охоплено **19 об'єктів**, задіяних у процесі виконання бюджетної програми та розташовані в містах Києві, Львові, Одесі, Харкові, Хмельницькому та Северодонецьку Луганської області, з яких дев'ять органів соціального захисту населення та десять вищих навчальних закладів.

За результатами перевірок, проведених під час аудиту, встановлено низку проблем і недоліків при виконанні бюджетної програми за КПКВК 2501180.

Зокрема, аудитом виявлено порушення нормативно-правових актів, недоліки організаційного характеру з **боку структурних підрозділів та органів соціального захисту населення.**

➤ У порушення вимог пункту 22 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог щодо виконання кошторисів доходів і видатків бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, до проектів кошторисів на 2017 рік управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради (390 тис. грн) та 15-ом розпорядникам коштів нижчого рівня Львівської області (1763,7 тис. грн) включені показники видатків бюджету, які не підтверджені відповідними розрахунками, на загальну суму **2153,7 тис. грн**, що, відповідно до пункту 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, є **порушенням бюджетного законодавства.**

Через відсутність належного контролю з боку Мінсоцполітики, структурних підрозділів соціального захисту населення облдержадміністрацій та м. Києва за процесом виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) в окремих випадках **не забезпечено дотримання вимог Порядку використання коштів для виплати стипендій** як структурними підрозділами, так і органами соціального захисту населення.

У порушення вимог пункту 10 Порядку використання коштів для виплати стипендій управлінням праці та соціального захисту населення Северодонецької міської ради Луганської області не забезпечено дотримання строків подання заявки (щомісяця до 10 числа) щодо потреби в коштах на виплату соціальної стипендії, призначеної у лютому 2017 року, 124 студентам пільгової категорії, у т. ч. 47 дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля у загальній сумі **150 тис. грн** (затримка становила **20 робочих днів**). Як наслідок, соціальна стипендія за лютий цими категоріями студентів фактично отримана **лише через два місяці.**

➤ Аудитом встановлені численні випадки недотримання пункту 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій як структурними підрозділами, так і органами соціального захисту населення у частині

дводенного терміну перерахування коштів, передбаченого для виплати соціальної стипендії, на загальну суму **16949,7 тис. грн:**

➤ департаментом соціальної та сімейної політики Одеської облдержадміністрації перерахування коштів на виплату соціальних стипендій департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради у загальній сумі **5465,3 тис. грн** здійснювалося пізніше встановленого терміну **на 9–14 календарних днів;**

– департаментом праці та соціальної політики Одеської міської ради у 2017 році допущено затримки у перерахуванні коштів до районних органів соціального захисту населення м. Одеси **від 2 до 4 робочих днів**, управлінням соціального захисту населення в Приморському районі департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради перераховувалися кошти на виплату стипендій до ВНЗ із затримкою **від 6 до 11 календарних днів;**

– департаментом соціального захисту населення Хмельницької облдержадміністрації з недотриманням встановленого терміну (**із затримкою на 3–7 днів**) перераховано кошти державного бюджету за КПКВК 2501180 органам соціального захисту населення у сумі **3388,1 тис. грн** (28,8 відс. від загального обсягу видатків на виплату соціальних стипендій). Управлінням праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради перераховано ВНЗ кошти на виплату соціальної стипендії на загальну суму **891 тис. грн** із затримкою **від 2 до 6 календарних днів.**

Подібні випадки мали місце і в інших органах соціального захисту населення Хмельницької області: у департаменті праці та соціального захисту населення Кам'янець-Подільської міської ради – один випадок на суму **53,8 тис. грн**; управлінні праці та соціального захисту населення Шепетівської міської ради – два випадки на загальну суму **12 тис. грн**; управлінні соціального захисту Новорушицької райдержадміністрації – чотири випадки на загальну суму **76,5 тис. гривень.**

➤ Через технічні помилки, допущені департаментом соціального захисту населення Львівської облдержадміністрації, у порушення вимог пункту 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій соціальна стипендія 358 студентам ВНЗ, які розташовані у Галицькому районі м. Львова, за серпень у загальній сумі **566,5 тис. грн** і 1149 студентам за жовтень у загальній сумі **1407,4 тис. грн** була виплачена із затримкою відповідно на 14 і 8 календарних днів.

Департаментом соціального захисту населення Львівської облдержадміністрації з недотриманням строків, визначених пунктом 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій (на третій робочий день після дати надходження коштів, тобто із затримкою в один день), перераховано **63 тис. грн** для управлінь соціального захисту населення Жовківської райдержадміністрації (16,0 тис. грн), Дрогобицької (3 тис. грн) і Червоноградської (21 тис. грн) міських рад, Шевченківського (5 тис. грн) і Франківського відділів соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради (18 тис. гривень).

Так само із запізненням здійснено перерахування коштів ВНЗ для виплати

соціальної стипендії у загальній сумі **2250,8 тис. грн** у чотирьох випадках Личаківським відділом соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради (затримка – 1–2 робочі дні) і Франківським відділом соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради – один випадок на суму **47 тис. грн** (затримка – один робочий день).

➤ Управлінням праці та соціального захисту населення Деснянської районної державної адміністрації в м. Києві перерахування коштів для виплати стипендій на рахунки ВНЗ в окремих випадках здійснювалося з недотриманням встановленого терміну: в січні – у сумі **527,3 тис. грн**, затримка – 15 робочих днів; квітні, липні, серпні та жовтні – у сумі **1594,8 тис. грн**, затримка – один день; у листопаді – у сумі **586,2 тис. грн**, затримка – два робочі дні.

➤ Аудитом встановлені випадки порушення органами соціального захисту населення термінів внесення до ЄДАРП відомостей щодо осіб, яким виплачувалася соціальна стипендія, у зв'язку з недосконалістю програмного забезпечення та постійним оновленням цього реєстру.

Так, у порушення вимог пунктів 6 і 10 Порядку № 1045 управлінням праці та соціального захисту населення Северодонецької міської ради Луганської області не дотримано встановлених термінів внесення до ЄДАРП відомостей щодо 124 студентів пільгової категорії та включено їх до заявки щодо потреби в коштах без внесення відповідної інформації до реєстру.

Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля 03.02.2017 передано копії особових справ і списки студентів, яким призначено соціальну стипендію, до управління праці та соціального захисту населення Северодонецької міської ради. Ці студенти включені до заявки лише 13.03.2017, а дані про них до системи ЄДАРП вносилися з 20 лютого по 14 березня 2017 року.

Аудитом встановлені випадки несвоєчасного врахування управлінням соціального захисту населення Приморського району м. Одеси у жовтні 2017 року списків, поданих 04.10.2017 Одеським національним морським університетом на 12 студентів, яким призначено соціальну стипендію за вересень 2017 року, на загальну суму **20 тис. гривень**. Як наслідок, ці студенти отримали її лише 30.11.2017.

Через недостатній контроль з боку департаменту соціального захисту населення Хмельницької облдержадміністрації управлінням праці та соціального захисту населення Чемеровецької райдержадміністрації перераховано **32,8 тис. грн** коштів державного бюджету для виплати соціальних стипендій студентам **ВНЗ комунальної форми власності**. У результаті ці кошти понад 1,5 місяця не використовувалися та були повернені розпоряднику вищого рівня, що свідчить про **неефективне управління ними**.

Проведеним аудитом встановлено недотримання **вищими навчальними закладами** норм Порядку використання коштів для виплати стипендій, виявлено ряд проблем і недоліків організаційного характеру.

Так, у порушення вимог пунктів 5, 6, 13 Порядку використання коштів

для виплати стипендій окремими ВНЗ не забезпечено належного формування особових справ пільгових категорій студентів, копії яких передавалися до органів соціального захисту населення.

З охоплених вибірковою перевіркою **338** особових справ, сформованих Київським національним торговельно-економічним університетом, Хмельницьким торговельно-економічним коледжем Київського національного торговельно-економічного університету, Хмельницьким національним університетом, Хмельницьким політехнічним коледжем Національного університету «Львівська політехніка», морехідним коледжем технічного флоту Національного університету «Одеська морська академія», Національним університетом «Одеська морська академія», Одеським державним аграрним університетом, у **130 справах** (у 44,8 відс.) були відсутні підтверджувальні документи, необхідні для призначення соціальної стипендії (зокрема копії рішень органу опіки і піклування про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, витягів (оригіналів) з обліково-статистичної картки дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, і довідки про безпосередню участь особи в АТО), або документи були оформлені з недотриманням обов'язкових вимог (не зазначені число, місяць, рік народження, дати звернення на заявах студентів тощо).

➤ Порушення вимог пункту 6 Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо передачі ВНЗ копій особових справ у **десятиденний строк** з дня звернення студента (курсанта) призводили до затримок у виплаті соціальних стипендій.

– Одеським державним аграрним університетом не дотримано терміну передачі копій особових справ до органу соціального захисту населення. Як наслідок, **39 студентам** за період з березня по червень 2017 року своєчасно не виплачено соціальну стипендію на загальну суму **67 тис. гривень**.

– Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля у лютому-березні 2017 року особові справи двох студентів, яким призначено соціальні стипендії, до органів соціального захисту населення передано із затримкою до 6 календарних днів.

➤ Відсутність у Порядку використання коштів для виплати стипендій вимоги щодо реєстрації переданих особових справ та списків студентів (курсантів), яким призначено соціальну стипендію, не сприяла дотриманню термінів передачі цих документів з подальшим внесенням даних про студентів до ЄДАРП.

Аудитом встановлено, що у ВНЗ відсутні будь-які листи (відмітки із зазначенням дати) щодо передачі копій особових справ до органів соціального захисту населення, при цьому ними не реєструвалися дані щодо отримання таких копій (дата, кількість особових справ тощо).

Так, всі копії особових справ Київського національного торговельно-економічного університету, 37 особових справ Національного університету «Одеська морська академія», 17 особових справ Морехідного коледжу технічного флоту Національного університету «Одеська морська академія» та 58 особових

справ Одеського національного морського університету передавалися до органів соціального захисту населення періодично в міру надходження заяв студентів із доданими підтверджувальними документами без супровідного листа і без відмітки про їх отримання.

Через несвоєчасну передачу ВНЗ копій особових справ внесення органами соціального захисту населення відомостей про студентів, яким призначалися соціальні стипендії, до ЄДАРП в окремих випадках призводило до **несвоєчасної виплати соціальних стипендій**.

Наприклад, студентом Ш.А.О. Хмельницького національного університету відповідна заява на отримання соціальної стипендії та документи, що підтверджують його статус, подані 26.12.2016, при цьому дані особової справи студента внесені до ЄДАРП **28.03.2017** (майже **через 3 місяці з дати подання заяви**), у січні-лютому соціальна стипендія (2000 грн) йому не виплачувалася.

У порушення вимог пункту 6 Порядку використання коштів для виплати стипендій з перевірених 130 особових справ у Хмельницькому національному університеті у **48 випадках** (36,9 відс.) органами соціального захисту населення не дотримано термінів внесення даних до ЄДАРП про студентів, яким призначено соціальні стипендії.

➤ Аудитом встановлено, що списки студентів із заявками на отримання коштів державного бюджету для виплати соціальної стипендії у 2017 році надавалися ВНЗ з порушенням терміну, встановленого пунктом 8 Порядку використання коштів для виплати стипендій (до 5-го числа кожного місяця), що створювало ризики несвоєчасного отримання студентами соціальних стипендій.

Так, наприклад, ВНЗ Хмельницької області у кожному другому випадку списки студентів із заявками на виплату соціальних стипендій органам соціального захисту населення подавалися із порушенням встановленого терміну. Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля у березні 2017 року списки студентів подані із затримкою на 9 календарних днів.

➤ У порушення вимог пункту 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій протягом 2017 року мали місце численні випадки недотримання з боку ВНЗ термінів виплати протягом двох робочих днів соціальної стипендії на загальну суму **12433,8 тис. грн**, а саме:

– Київським національним торговельно-економічним університетом кошти, що надійшли до ВНЗ у березні-травні 2017 року, у загальній сумі **348,6 тис. грн** виплачені студентам із затримкою від 13 до 19 робочих днів;

– Національним лісотехнічним університетом України виплачено соціальну стипендію студентам у загальній сумі **549,1 тис. грн** із затримкою від 3 до 13 робочих днів після дати надходження коштів на рахунки ВНЗ;

– Львівським національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького в трьох випадках виплачено стипендію на суму **310,1 тис. грн** із затримкою на один робочий день;

– 12-ма вищими навчальними закладами Хмельницької області у

97 випадках із затримкою виплачено соціальну стипендію у загальній сумі **7265,6 тис. грн**, що становить 64,3 відс. від отриманого обсягу коштів.

Так, Хмельницьким торговельно-економічним коледжем Київського національного торговельно-економічного університету у 2017 році у 9 випадках виплачено соціальну стипендію на загальну суму 536,1 тис. грн через 4–11 днів від встановленого терміну. Хмельницьким національним університетом у 8 випадках виплачено соціальну стипендію на загальну суму 1423,1 тис. грн з перевищення строку на 2-4 дні від встановленого терміну;

– ВНЗ м. Одеси у 24 випадках виплачено соціальну стипендію із затримкою у загальній сумі **438,5 тис. грн** (17,6 відс. від отриманого обсягу).

Національним університетом «Одеська морська академія» виплата соціальної стипендії у загальній сумі **218,4 тис. грн** у 8 випадках здійснювалась із затримкою від 3 до 13 днів.

У морському коледжі Національного університету «Одеська морська академія» встановлено 6 випадків виплати соціальної стипендії на суму **135,1 тис. грн** із запізненням від 3 до 10 днів, в Одеському національному морському університеті – 10 випадків із запізненням від 6 до 11 днів (**85 тис. грн**);

– Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна у березні, квітні, червні та серпні 2017 року термін виплати стипендії на загальну суму **2629 тис. грн** перевищено встановлений **від 2 до 7 днів**;

– Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля не забезпечено з лютого по квітень 2017 року перерахування соціальної стипендії на рахунки студентів у встановлений термін. Фактична виплата соціальної стипендії здійснювалась у строки до 6 робочих днів після надходження коштів на рахунок закладу, тобто із затримкою до 4 днів, що призвело до несвоєчасного отримання студентами соціальних стипендій у загальному обсязі **892,9 тис. гривень**.

➤ Аудитом встановлені недоліки організаційного характеру та порушення вимог пункту 7 Порядку використання коштів для виплати стипендій, допущені **вищими навчальними закладами**, що призводили до **несвоєчасного призначення соціальної стипендії** студентам (курсантам) пільгових категорій:

– Київським національним торговельно-економічним університетом студенту-інваліду з дитинства М.А.О., який вперше звернувся із заявою **30.03.2017**, виплачено соціальну стипендію лише у **грудні 2017 року**, у зв'язку з тим, що його особова справа була випадково прикріплена до справи іншого студента, внаслідок чого його не було включено до списку студентів пільгових категорій на виплату соціальної стипендії. Також цьому студентові за період з **23.07.2017 по 30.09.2017** соціальна стипендія на загальну суму **2290,3 грн** не призначалась та не виплачувалась у зв'язку з поданням ним лише **09.10.2017** довідки МСЕК на продовження інвалідності. Як наслідок, ВНЗ соціальна стипендія М.А.О. була призначена не з дати набуття статусу, а з дати подання заяви.

Довідково. Відповідно до медичного висновку від 08.07.2015, який був дійсний до 23.07.2017, М.А.О. є дитиною-інвалідом віком до 18 років та в подальшому, згідно з довідкою МСЕК від 06.09.2017, йому інвалідність встановлено на термін з 23.07.2017 по 01.08.2020 року.

– У зв'язку з повільним погодженням МОН взяття на повне державне забезпечення студента М.І.Ю. (дитина-сирота), який звернувся 22.09.2017 із відповідною заявою та необхідним пакетом документів, Київським національним торговельно-економічним університетом соціальну стипендію виплачено лише 28.12.2017, тобто **через 3 місяці**;

– через технічну помилку Київським національним торговельно-економічним університетом наказ про призначення соціальної стипендії студентці Д.А.О. (дитина особи, визнаної учасником бойових дій) видано 12.12.2017 – **майже через 3 місяці** після звернення (07.09.2017), стипендію за цей період виплачено лише 28.12.2017;

– через несвоєчасну підготовку наказу про призначення соціальної стипендії відповідальним спеціалістом Київського національного торговельно-економічного університету студентці К.Н.А. (особа із малозабезпеченої сім'ї), яка звернулася із відповідною заявою та необхідним пакетом документів у літній період – **18.07.2017**, соціальну стипендію було виплачено лише **03.11.2017**, тобто **через два місяці після подання заяви**;

– у порушення вимог пункту 7 Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо призначення соціальної стипендії з **місяця звернення** студента за її наданням призначення стипендій здійснювалося з **дати подання** заяв, оскільки останній день чинності підтверджувальних документів щодо набуття права на отримання соціальної стипендії не завжди враховувався, **недоплати 6 студентам** Київського національного торговельно-економічного університету **становили 3,9 тис. грн**;

– у порушення вимог пункту 7 Порядку використання коштів для виплати стипендій Одеським національним морським університетом за наявності підтверджувальних документів соціальна стипендія на загальну суму **3 тис. грн не призначена трьом студентам**, починаючи з місяця їх звернення. Так, у зв'язку з наданням студентами С.О.Ю., Р.В.В. заяв 04.09.2017 і студентом Л.С.М. заяви 28.11.2017 університетом виплачено соціальну стипендію у жовтні замість вересня та грудні замість листопада;

– через технічну помилку Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького студентові С.П.І. соціальну стипендію **за липень-жовтень 2017 року** в сумі **8 тис. грн** було нараховано та виплачено лише у листопаді 2017 року.

➤ У порушення вимог статті 18 Закону України від 05.10.2000 № 2017 «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», статті 2 Закону України від 03.07.1991 № 1282 «Про індексацію грошових доходів населення» та пунктів 1¹ і 2 Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1078 (далі – Порядок № 1078), індексація соціальних стипендій не

проводилася взагалі або проводилася несвоєчасно.

Так, Хмельницьким національним університетом і Хмельницьким торговельно-економічним коледжем Київського національного торгово-економічного університету несвоєчасно проіндексовано соціальну стипендію студентам у сумі **29,1 і 9,7 тис. грн** відповідно. Крім того, Хмельницьким національним університетом застосовано коефіцієнти індексації, які не відповідали умовам Порядку № 1078, внаслідок чого **79 студентам** недонараховано та не виплачено **5,8 тис. грн** індексації соціальної стипендії.

Національним лісотехнічним університетом України у порушення норм Порядку № 1078 не проведено індексації соціальної стипендії 31 студенту за червень-жовтень 2017 року на загальну суму **8,4 тис. гривень**. Під час аудиту це порушення усунуено, бухгалтерією університету проведено нарахування індексації стипендії.

➤ Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) у досліджуваному періоді здійснювалась ВНЗ в умовах недосконалості нормативно-правових актів, що регулюють питання стипендіального забезпечення студентів (курсантів) пільгових категорій, що призвело до **різного підходу** з боку ВНЗ до призначення, повноти виплати, а в деяких випадках взагалі до невиплати соціальних стипендій студентам, які мають законодавче право на їх отримання.

Зокрема, **вищі навчальні заклади**, які були об'єктами аудиту, при призначенні соціальної стипендії керувалися Порядком призначення і виплати стипендій і студентам, які мали академічну заборгованість та незадовільні результати навчання, таку стипендію **не призначали**. При цьому до наступного семестрового контролю соціальна стипендія **не призначалась і в разі ліквідації академічної заборгованості, що є порушенням права цих студентів на законодавчо встановлену державну підтримку**.

– Київським національним торговельно-економічним університетом через академічну заборгованість не призначалася та не виплачувалася соціальна стипендія **96 особам** (з них 19 – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування) на загальну суму **793,7 тис. гривень**. Ці студенти не отримували соціальну стипендію **від шести до дванадцяти місяців, незважаючи на погашення заборгованості впродовж місяця після семестрового контролю**. Протягом 2017 року соціальну стипендію не отримували **16 студентів** Київського національного торговельно-економічного університету, з них 13 – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

– Національним університетом «Одеська морська академія» позбавлено права на отримання соціальної стипендії вісім курсантів пільгових категорій, з них п'ятьох осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, двох, які були визнані учасниками бойових дій, і одного курсанта, що має статус внутрішньо переміщеної особи. Ці курсанти ліквідували академічну заборгованість у визначений строк і не були відраховані з числа осіб, які навчаються за державним замовленням;

– Хмельницьким національним університетом на підставі вимог

пункту 20 Порядку призначення і виплати стипендій відмовлено в призначенні соціальної стипендії **(63,4 тис. грн)** десятиєм студентам, які мали академічну заборгованість, що в подальшому була погашена;

– Хмельницьким політехнічним коледжем Національного університету «Львівська політехніка» у зв'язку з академічною заборгованістю відмовлено у призначенні соціальних стипендій **(66,3 тис. грн)** десятиєм студентам. За інформацією коледжу, після ліквідації заборгованості цими студентами стипендіальна комісія **повторно не розглядала питання виплати їм соціальної стипендії до наступного семестрового контролю.**

Разом з тим аудитом встановлено, що Східноукраїнським національним університетом імені Володимира Даля при призначенні соціальної стипендії студентці, що мала статус внутрішньо переміщеної особи та одночасно була інвалідом по зору, розмір її за період з 01.01.2017 по 31.05.2017 не збільшено на 50 відс. мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії **(на 2,7 тис. грн)**, як це передбачено підпунктом 2 пункту 23 Порядку призначення та виплати стипендій, але не передбачено Порядком використання коштів для виплати стипендій.

Таким чином, **неефективні управлінські рішення органів соціального захисту населення, недостатній контроль з боку структурних підрозділів соціального захисту населення призвели до неефективного управління бюджетними коштами на загальну суму 32,8 тис. грн, встановлено порушень при плануванні видатків на загальну суму 2153,7 тис. гривень. Структурними підрозділами та органами соціального захисту населення у 2017 році не дотримано вимог Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо своєчасного перерахування коштів, передбачених для виплати соціальної стипендії, на загальну суму 16949,7 тис. грн, подання заявок – на суму 150 тис. гривень.**

Внаслідок організаційних прорахунків вищими навчальними закладами, які є об'єктами аудиту, не забезпечено дотримання норм Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо своєчасного перерахування студентам (курсантам) соціальної стипендії у загальній сумі 12433,8 тис. гривень. Виплата соціальних стипендій в окремих випадках здійснювалася не в повному обсязі, недоплата становила 9,2 тис. гривень. Не проведено індексації соціальних стипендій на суму 14,2 тис. гривень.

ВИСНОВКИ

1. Виконання бюджетної програми за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», запровадженої з 2017 року, Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів, органами соціального захисту населення як розпорядниками нижчого рівня, вищими навчальними закладами здійснювалось за недосконалої нормативно-правового забезпечення, супроводжувалось організаційними недоліками, що позначилося на повноті та своєчасності забезпечення пільгових категорій студентів соціальною

стипендією.

Внаслідок завищення обсягів бюджетних призначень на стадії затвердження державного бюджету із передбачених законом про Державний бюджет України на 2017 рік **993 млн грн** на виплату соціальних стипендій фактично використано лише **641 млн грн** (64,6 відс.), тоді як третина бюджетних призначень (**326,6 млн грн**, або 32,9 відс.) Кабінетом Міністрів України у листопаді 2017 року була перерозподілена на інші соціальні бюджетні програми. Крім того, наприкінці 2017 року Мінсоцполітики до державного бюджету повернено як невикористані ще **25,4 млн гривень**. Ці факти свідчать про **неефективне управління коштами державного бюджету**.

Передусім це пов'язано із **незабезпеченням Мінфіном належного процесу формування та планування бюджетної програми** «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів». Бюджетні призначення за КПКВК 2501180 включені до проекту Державного бюджету України на 2017 рік за відсутності бюджетного запиту головного розпорядника бюджетних коштів та необхідних розрахунків обґрунтування потреби, що є недотриманням вимог Бюджетного кодексу України.

Водночас спрямування у 2017 році на такі цілі **641,1 млн грн** бюджетних коштів дало можливість виплатити соціальну стипендію **58,3 тис. студентам** (курсантам) вищих навчальних закладів, які мали на це право, з яких **14,4 тис. осіб** (24,7 відс.) – студенти (курсанти) вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації, **25,9 тис. осіб** (44,4 відс.) – вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації; **18 тис. осіб** (30,9 відс.) – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також студенти (курсанти) вищого навчального закладу, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, та **65 осіб** – студенти (курсанти), яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України.

2. Діюча система призначення та виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів є невпорядкованою та потребує удосконалення.

Державні соціальні гарантії на отримання соціальної стипендії, встановлені законами, на час аудиту мали студенти (курсанти) **десяти пільгових категорій**, а також діти-сироти та діти з малозабезпечених сімей, яким призначено **соціальну стипендію Верховної Ради України**.

Нормативно-правове забезпечення встановленого законами гарантованого права студентів (курсантів) вищих навчальних закладів на отримання соціальних стипендій **містить неузгодженості внаслідок відсутності чіткого визначення порядку призначення і виплати соціальних стипендій**.

2.1. Питання призначення та виплати соціальних стипендій, зокрема, особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, регулювалося постановами Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1050, якою внесено зміни до **Порядку призначення і**

виплати стипендій, і від 28.12.2016 № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) державних вищих навчальних закладів», якою затверджено **Порядок використання коштів**, передбачених у державному бюджеті для **виплати соціальних стипендій** студентам (курсантам) вищих навчальних закладів. Проте ці нормативні акти **не узгоджуються між собою**.

2.2. Невідповідності окремих положень цих порядків у частині **призначення** соціальних стипендій, які **не були усунуті під час погодження** проектів актів у порушення пунктів 5 і 24 Правил підготовки проектів актів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 06.09.2005 № 870, і **протягом більш як одного року їх реалізації**, спричинили різні підходи вищих навчальних закладів до призначення та виплати соціальних стипендій, зокрема щодо:

– врахування вищими навчальними закладами **при призначенні** соціальних стипендій **відсутності академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включення до рейтингу**, як цього вимагає Порядок призначення і виплати стипендій;

– **невідповідностей у переліку пільгових категорій**, що мають право на отримання соціальної стипендії: Порядком призначення і виплати стипендій **не визначено двох категорій студентів**, що мають право на отримання соціальної стипендії і належать до категорій «діти-інваліди та особи з інвалідністю I–III групи», «студенти (курсанти) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», а також включені до переліку пільгових категорій у Порядку використання коштів для виплати стипендій;

– **збільшення розміру соціальної стипендії на 50 відс.** у разі, якщо студенти є **інвалідами по зору і слуху**, та **на 30 відс.** студентам, курсантам невійськових вищих навчальних закладів із числа осіб, що входили до складу військових формувань і за рішенням відповідних державних органів направлені для участі в операціях з підтримання миру і безпеки або відряджені до держав, у яких велися бойові дії, як передбачено Порядком призначення і виплати стипендій.

2.3. З метою приведення у відповідність із законами, що надають гарантоване право на призначення і виплату соціальної стипендії окремим категоріям осіб, протягом 2017 року до Порядку використання коштів для виплати стипендій вносилися зміни. Однак цим Порядком не передбачено норми щодо гарантованого Законом України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» права осіб з **числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, які навчаються, на виплату стипендії на період перебування в академічній відпустці за медичними показаннями.

2.4. Через внесення у жовтні 2017 року змін (враховані Мінсоцполітики за пропозицією МОН) до Порядку використання коштів для виплати стипендій у частині **призначення соціальної стипендії з місяця, що настає після**

закінчення семестрового контролю, на період до визначення результатів наступного семестрового контролю є ризик звуження законодавчо визначених прав студентів (курсантів) пільгових категорій на отримання соціальних стипендій у період між семестровими контролями.

3. Організація виконання бюджетної програми «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» у 2017 році здійснювалася за недосконалого Порядку використання коштів для виплати стипендій та супроводжувалась організаційними недоліками всіх учасників цього процесу.

Внаслідок таких недоліків вищих навчальних закладів, органів соціального захисту населення **на початку 2017 року** студенти пільгових категорій отримали соціальні стипендії із затримкою.

Так, за середньомісячної кількості отримувачів соціальних стипендій у 2017 році **35,9 тис. осіб** у січні подано заявок лише щодо **4,3 тис. отримувачів**, що у **8,3** рази менше середньомісячного показника, у лютому – щодо **23,7 тис. отримувачів** (дві третини середньомісячного показника). Соціальні стипендії за цей період були виплачені несвоєчасно (переважно лише в березні-квітні 2017 року), що негативно вплинуло на матеріальне становище студентів (курсантів) пільгових категорій.

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів не володіє інформацією про стан призначення і виплати соціальних стипендій пільговим категоріям студентів у загальній кількості студентів, які мають на це право (рівень забезпечення законодавчо визначеними пільгами їх кінцевих споживачів), отже, не виконує підпункту 7 пункту 5 статті 22 Бюджетного кодексу України.

4. Внаслідок відсутності бюджетного планування за КПКВК 2501180, нескладання Мінсоцполітики бюджетного запиту з обґрунтуванням потреби в коштах на виплату соціальних стипендій фінансове забезпечення у 2017 році такої виплати здійснювалося за надлишку коштів, виділених на цю мету, відволікання майже протягом року із державного бюджету, незважаючи на дефіцит фінансових ресурсів, 326,6 млн грн, а також прорахунків Мінсоцполітики і органів соціального захисту населення.

Необґрунтоване визначення Мінсоцполітики суми зменшення обсягів бюджетних призначень за КПКВК 2501180 у пропозиціях до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Мінсоцполітики на 2017 рік» (без урахування визначеної структурними підрозділами соціального захисту населення за даними вищих навчальних закладів потреби до кінця року) призвело до утворення нерозподіленого залишку на рахунках Міністерства в сумі **25265,3 тис. грн**, який наприкінці року повернено до державного бюджету, що є неефективним управлінням коштами.

5. Неєфективні управлінські рішення та прорахунки структурних підрозділів соціального захисту населення, органів соціального захисту

населення, вищих навчальних закладів, які були об'єктами аудиту, недостатній контроль з боку розпорядників коштів вищого рівня стали причиною несвоєчасної та неповної виплати соціальних стипендій.

Органами соціального захисту населення у 2017 році не дотримано вимог пункту 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо **своєчасного перерахування** коштів, передбачених для виплати соціальних стипендій, на загальну суму **16949,7 тис. гривень**. Порухення при плануванні видатків становили **2153,7 тис. гривень**.

Вищими навчальними закладами не забезпечено дотримання норм Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо **своєчасного перерахування студентам (курсантам) соціальних стипендій** у загальній сумі **12433,8 тис. гривень**.

У порушення вимог Закону України від 05.10.2000 № 2017 «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», Закону України від 03.07.1991 № 1282 «Про індексацію грошових доходів населення» та Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1078, деякі вищі навчальні заклади не проводили індексації соціальних стипендій або здійснювали її несвоєчасно.

ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аудиту вважаємо за доцільне:

1. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів поінформувати Верховну Раду України.

2. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів поінформувати Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

– ініціювати внесення змін до статті 87 Бюджетного кодексу України у частині віднесення виплати соціальних стипендій до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України на соціальний захист та соціальне забезпечення:

– удосконалити та привести у відповідність Порядок призначення і виплати стипендій та Порядок використання коштів для виплати соціальних стипендій; прийняти узгоджене рішення щодо призначення соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів пільгових категорій у разі наявності академічної заборгованості та після її ліквідації;

– розглянути питання виплати стипендій особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, у разі надання академічної відпустки за медичним висновком, гарантованої Законом України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов

соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Мінсоцполітики і рекомендувати вжити заходів щодо:

- визначення у Положенні про Міністерство соціальної політики України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, завдання та функції щодо соціального захисту студентів (курсантів) вищих навчальних закладів у частині забезпечення виплати їм соціальних стипендій;

- аналізу нормативно-правового забезпечення виплати соціальних стипендій та надання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо приведення у відповідність Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій; удосконалення Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій;

- забезпечення дотримання структурними підрозділами, органами соціального захисту населення вимог Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій, посилити контроль за своєчасним перерахуванням коштів, передбачених для виплати соціальних стипендій, запобіганням недолікам і помилкам;

- запровадження з метою моніторингу стану призначення та виплати вищими навчальними закладами соціальних стипендій і рівня забезпечення законодавчо визначеними пільгами їх кінцевих споживачів надання такої інформації вищими навчальними закладами;

- забезпечення обґрунтованого планування та ефективного використання коштів державного бюджету за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів»;

- забезпечення контролю за ефективним виконанням бюджетної програми за КПКВК 2501180;

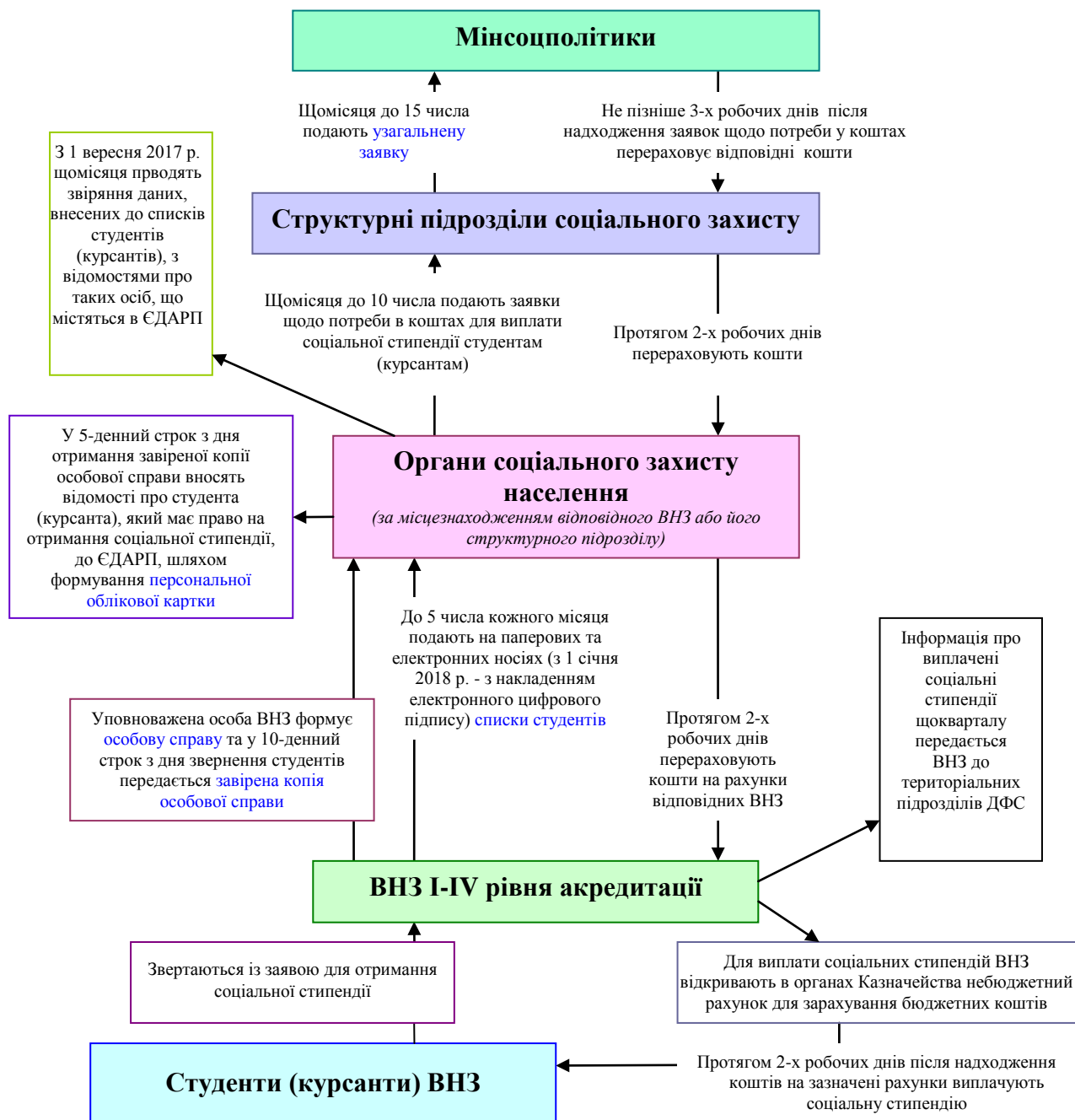
- вжиття заходів для усунення виявлених порушень і недоліків та запобігання їм надалі.

5. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів поінформувати МОН і рекомендувати:

- вжити заходів з підготовки в установленому порядку пропозицій щодо приведення у відповідність Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

- забезпечити контроль за законним і своєчасним призначенням та виплатою соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів I–IV рівня акредитації, які навчаються за денною формою за державним замовленням, відповідно до Порядку використання коштів для виплати стипендій

**Узагальнена інформація щодо заявок на виплату соціальної стипендії студентам
(курсантам) ВНЗ за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам
(курсантам) вищих навчальних закладів» у 2017 році**

тис. грн

Адміністративно-територіальні одиниці	Студенти (курсанти) ВНЗ I-II рівня акредитації	Студенти (курсанти) ВНЗ III-IV рівня акредитації	Студенти (курсанти) ВНЗ I-IV рівня акредитації з числа дітей-сиріт	Студенти (курсанти), яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України		Разом
				ВНЗ I-II рівня акредитації	ВНЗ III-IV рівня акредитації	
Вінницька обл.	5156,5	10384,4	10514,6	27,0	7,2	26089,7
Волинська обл.	3097,5	4 253,6	4371,8	9,3	-	11732,2
Дніпропетровська обл.	9834,5	19162,8	51128,5	4,5	59,4	80189,7
Донецька обл.	5589,9	8464,2	18549,2	-	29,7	32633,0
Житомирська обл.	2785,5	3064,9	7537,7	9,0	10,8	13407,9
Закарпатська обл.	1803,8	2054,1	3947,2	-	10,9	7816
Запорізька обл.	2643,2	7350,2	18372,7	20,3	10,8	28397,2
Івано-Франківська обл.	5353,0	3822,7	5813,8	24,3	-	15013,8
Київська обл.	2800,3	5124,4	10171,3	9,0	8,0	18113,0
Кіровоградська обл.	1784,4	1739,0	6090,8	9,0	10,8	9634,0
Луганська обл.	2036,3	4933,0	8612,8	-	5,4	15587,5
Львівська обл.	6774,1	15825,6	12928,7	4,5	68,6	35601,5
Миколаївська обл.	1505,6	2418,6	11195,1	-	-	15119,3
Одеська обл.	2202,5	8525,5	18646,3	6,0	47,7	29428,0
Полтавська обл.	2758,1	5842,4	11601,5	-	-	20202,0
Рівненська обл.	3857,6	3900,4	5867,6	4,4	9,0	13639,0
Сумська обл.	3431,5	4934,1	11758,8	-	19,7	20144,1
Тернопільська обл.	2990,1	4961,8	5251,7	18,0	9,9	13231,5
Харківська обл.	3717,7	37417,2	31827,7	9,0	43,2	73014,8
Херсонська обл.	845,4	3134,6	9740,3	14,3	21,6	13756,2
Хмельницька обл.	3128,9	2827,4	5803,7	-	-	11760,0
Черкаська обл.	2225,4	5120,5	9677,8	-	-	17023,7
Чернівецька обл.	1798,5	3598,7	6143,8	-	-	11541,0
Чернігівська обл.	1325,4	2398,4	6388,5	-	16,2	10128,5
м. Київ	6649,2	50353,7	40894,3	-	11,8	97909,0
Всього	86094,9	221612,2	332836,2	168,6	400,7	641112,6

Узагальнена інформація про обсяги коштів на виплату соціальних стипендій студентам(курсантам) ВНЗ у розрізі категорій у 2017 році

тис. грн

Категорії студентів (курсантів) ВНЗ, які мають право на отримання соціальних стипендій	
Особи, які мають право на отримання соціальної стипендії, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	4649,2
Шахтарі, які мають стаж підземної роботи не менш як три роки	171,5
Особи, батьки яких є шахтарями, що мають стаж підземної роботи не менш як 15 років або загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи стали інвалідами I або II групи	23001,6
Особи, визнані учасниками бойових дій, та їх діти	72106,9
Діти, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення АТО, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення АТО, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в АТО	3226,0
Діти, один з батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту	258,1
Діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи	83595,0
Діти-інваліди та особи з інвалідністю I—III групи	79160,9
Студенти із малозабезпечених сімей	43372,0
Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, та особи з їх числа у разі продовження навчання до 23 років або до закінчення ВНЗ, а також студенти (курсанти) ВНЗ, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків	330886,5
Особи, яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України для студентів ВНЗ з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей	563,4
Разом	640991,1

Надходження та використання коштів за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів у 2017 році

Адміністративно-територіальні одиниці	Затверджено початкових кошторисних призначень на рік	Затверджено кошторисних призначень на рік, із змінами	Спрямовано Казначейською службою відкритих асигнувань	Касові видатки	тис. грн
					Залишок коштів, який повернено до державного бюджету
Вінницька обл.	2631,8	26089,7	26089,7	26089,7	-
Волинська обл.	642,5	11732,2	11732,2	11728,5	3,7
Дніпропетровська обл.	8369,0	80189,7	80189,7	80181,5	8,2
Донецька обл.	2128,5	32633,0	32633,0	32623,9	9,1
Житомирська обл.	1778,0	13407,9	13407,9	13401,9	6,0
Закарпатська обл.	771,5	7816,0	7816,0	7816,0	-
Запорізька обл.	2245,8	28397,1	28397,1	28395,0	2,1
Івано-Франківська обл.	622,2	15013,7	15013,7	14954,5	59,2
Київська обл.	2277,2	18112,9	18112,9	18112,9	-
Кіровоградська обл.	1178,2	9634,1	9634,1	9634,1	-
Луганська обл.	900,0	15587,4	15587,4	15585,7	1,7
Львівська обл.	1763,7	35601,4	35601,4	35598,4	3,0
Миколаївська обл.	1351,0	15119,3	15119,2	15113,2	6,0
Одеська обл.	1218,3	29428,0	29428,0	29422,8	5,2
Полтавська обл.	2099,0	20202,0	20202,1	20202,0	0,1
Рівненська обл.	893,7	13639,1	13639,1	13639,1	-
Сумська обл.	2476,0	20144,3	20144,3	20144,3	-
Тернопільська	914,5	13231,5	13231,5	13231,5	-
Харківська обл.	430,8	73014,8	73014,8	73007,9	6,9
Херсонська обл.	1928,1	13756,2	13756,2	13756,2	-
Хмельницька обл.	929,0	11760,0	11760,0	11760,0	-
Черкаська обл.	1560,0	17023,8	17023,8	17013,6	10,2
Чернівецька обл.	107,5	11541,0	11541,0	11541,0	-
Чернігівська обл.	1130,8	10128,6	10128,6	10128,5	0,1
м. Київ (КМДА)	6415,2	97908,9	97908,9	97908,9	-
Всього по регіонах	46762,3	641112,6	641112,6	640991,1	121,5
Мінсоцполітики	946206,7	25265,3	25265,3	-	25265,3
Всього	992969,0	666377,9	666377,9	640991,1	25386,8

**Оцінка виконання результативних показників, затверджених у паспорті
бюджетної програми на 2017 рік**

Результативні показники:	Затверджено Паспортом у першій редакції	Затверджено Паспортом у редакції від 04.04.2017	Затверджено Паспортом у редакції від 26.12.2017	Відхилення (-,+), від Паспорта першої редакції	Фактично виконано	Відхилення від Паспорта у першій редакції	Відхилення від Паспорта у редакції від 26.12.2017
<u>показник затрат</u>							
Розмір соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ I-II рівня акредитації, грн	750	750	січень-жовтень - 750 листопад-грудень - 890	140	січень-жовтень - 750 листопад-грудень - 890	0	140
Розмір соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ III-IV рівня акредитації, грн	1000	1000	січень-жовтень 1000 листопад-грудень 1180	180	січень-жовтень - 1000 листопад-грудень - 1180	0	180
Розмір соціальної стипендії студентам (курсантам) ВНЗ I-IV рівня акредитації дітям-сиротам та особам з їх числа, грн	2000	2000	січень-жовтень - 2000 листопад-грудень - 2360	360	січень-жовтень - 2000 листопад-грудень - 2360	0	360
Розмір соціальної стипендії Верховної Ради України студентам (курсантам) ВНЗ I-II рівня акредитації, грн	-	750	750	0	750	-	0
Розмір соціальної стипендії Верховної Ради України студентам (курсантам) ВНЗ III-IV рівнів акредитації, грн	-	900	900	0	900	-	0
Кількість стипендіатів ВНЗ I-II рівня акредитації, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України, осіб	-	50	50	0	50	-	0
Кількість стипендіатів ВНЗ III-IV рівня акредитації, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України, осіб	-	100	100	0	100	-	0
<u>показник продукту</u>							
Кількість стипендіатів у ВНЗ I-II рівня акредитації, осіб	26434	24942	14512	-11922	14373	-12061	-139
Кількість стипендіатів у ВНЗ III-IV рівня акредитації, осіб	31398	32389	23665	-7733	25916	-5482	2251
Кількість стипендіатів у ВНЗ I-IV рівня акредитації дітям-сиротам та особам з їх числа, осіб	15762	15762	17616	1854	17975	2213	359
<u>показник якості</u>							
Рівень забезпечення соціальною стипендією студентів (курсантів) ВНЗ I-II рівня акредитації, відсоток	100	100	100	0	100	0	0
Рівень забезпечення соціальною стипендією студентів (курсантів) ВНЗ III-IV рівня акредитації, відсоток	100	100	100	0	100	0	0
Рівень забезпечення соціальною стипендією студентів (курсантів) ВНЗ I-IV рівня акредитації дітям-сиротам та особи з їх числа, відсоток	100	100	100	0	100	0	0
Рівень забезпечення соціальною стипендією Верховної Ради України студентам (курсантам) ВНЗ I-II рівня акредитації, відсоток	100	100	100	0	100	0	0
Рівень забезпечення соціальною стипендією Верховної Ради України студентам (курсантам) ВНЗ III-IV рівня акредитації, відсоток	100	100	100	0	100	0	0